

คณะ ก.ฟ.ผ.

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราพูดถึงธรรมะเห็นใหม่ เราจะพูดถึงศีล สมาธิ ปัญญา เพราะคำว่าศีล สมาธิ ปัญญาเนี่ย มันก็แยกออกมาจากรรค ๘ เนี่ยแหละ แล้วก็ในรรค ๘ มันก็มีสมาธิด้วย ทีนี้เราก็ไปห่วงกันว่า เราจะต้องทำสมาธิใช่ไหม เราต้องทำสมาธิเราถึงจะเกิดปัญญาได้ แล้วเวลาเราพูด เราก็พูดอย่างนั้นจริงๆ เราก็เน้นนะ เราจะเน้นอย่างนี้บอกว่า ถ้าปัญญาเราเกิดขึ้นมานี้ ปัญญาที่เราคิดกันอยู่นี้ มันเป็นโลกีย์ปัญญา

ปัญญาโดยสามัญสำนึก ปัญญาโดยวิชาชีพ ปัญญาเกิดจากอวิชชาเนี่ยมันแก้กิเลสไม่ได้ แต่แต่มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิได้ ทีนี้เราไปคิดกันว่า เราไม่มีสมาธิเนี่ย แล้วมันจะเกิดปัญญาได้อย่างไร ทีนี้ก็มีมันเน้นตรงนี้ไง ตรงที่ว่า เป็นเจโตวิมุตติ หรือ ปัญญาวิมุตติ ถ้าเป็นปัญญาวิมุตตินี้ มันเวลาทำเราใช้ปัญญาไป เราใช้ปัญญาใคร่ครวญลงไป ใคร่ครวญลงไปเนี่ย ถ้ามันเห็นถูกเห็นผิดเห็นใหม่ มันปล่อยวาง

การปล่อยวาง การหยุดนั้นนี่คือสมาธิ การหยุดนั้นคือสมาธิ แต่คำว่าสมาธิเนี่ยก็ต้องคิดใหม่ สมาธิเนี่ย คุณ หลวงตาท่านพูดเองนะ ว่าท่านออกศึกษาตอนเรียนอยู่ เรียนเป็นมหา ๗ ปีนี้ได้สมาธิ ๓ วัน ๗ ปี ๗ ปีได้สมาธิ ๓ วัน แล้วอยากได้มาก พออยากได้มากนี่ พอมีจินตนาการบ้าง ไม่เคยได้สมาธิมันอีกเลย แต่พอปล่อยมันบ้าง มันก็ได้สมาธิ

นี่คือที่เราไปติดสมาธิกันไง แล้ว ๓ วันนั้นนี่ มันเป็นผลของจิตที่มันมีความสุข คือเป็นสมาธิขึ้นมา แล้วสมาธิเนี่ยเห็นใหม่ ถ้าเราไม่ได้ไปใช้งาน เพราะคำว่า ๓ วันนี่ ประสาธนะ มันได้โดย โดยที่ว่าไม่ได้ตั้งใจนะ ของที่ไม่ได้ตั้งใจ คือรักษาไม่เป็นใหม่ ของที่ไม่ได้ตั้งใจจะรักษาได้ใหม่ ของต้องตั้งใจดี ของต้องควบคุมได้ดี เราถึงจะ

รักษาได้ ที่ไม่ได้ตั้งใจเพราะเรากิเลสเต็มหัวใจ เวลาเราปฏิบัตินี้ เรากิเลสเรามาก เราไม่รู้เรื่องของเรา แล้วเราก้ทำของเรา ต่อสู้ไป แล้วมันเป็นได้

เหมือนกับเราทำงานไม่เป็น พยายามทำไป แล้วมันสำเร็จขึ้นมาเป็นจิ้งๆ ขึ้นมาขึ้นๆ ทำอย่างไรมันถึงสำเร็จละ นี่สมาธิอย่างนี้ นี่หมายถึงว่าจิตไม่ตั้งมั่นใจ เป็นสมาธิ เป็นสมาธิที่ยังไม่ตั้งมั่น เป็นสมาธิบ่อยๆ เห็นไหม ทำความสงบบ่อยๆ จนจิตมันตั้งมั่น จิตตั้งมั่นแล้วนี้ เราถึงน้อมไป น้อมไปหากาย เวทนา จิต ธรรม ถึงเป็นวิปัสสนา อย่างที่พูดเมื่อกี้ นี้ เมื่อกี้เราพูดกับโยม เห็นไหม บอกว่า ผม ขน เล็บ ฟัน หนังนี้เขาว่าเป็นอริยสัจ อริยสัจ อริยสัจนี้มันเป็นได้อย่างไร

ถ้าผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นอริยสัจนะ นี่แผงขายเนื้อสัตว์ในตลาดเป็นอริยสัจหมดเลย ผม ขน ฟัน หนัง จะเป็นอริยสัจต่อเมื่อมีจิตที่เป็นสมาธิไปใคร่ครวญมันต่างหาก มันถึงจะเป็นอริยสัจขึ้นมา แต่ในตัวของผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันก็เป็นธาตุ สพที่คนตายแล้วเห็นไหม กับคนที่มีชีวิตอยู่นะ มันต่างกันตรงไหน คนไหนที่ตายใหม่ๆ นี้ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง สมบูรณ์หมดเลย แต่ถ้าคนที่มีชีวิตอยู่ จิตมันมีประโยชน์ต่างหากละ อย่างที่บอกว่า ถ้าจิตเรานี้ เราทำสมาธิอย่างนี้ไม่ได้ นี้ จะเป็นปัญญาวิมุตติใหม่ จะชำระกิเลสได้ใหม่

ได้ล้านเปอร์เซ็นต์เลย แต่ได้ล้านเปอร์เซ็นต์นะมันต้องบอกติ แขนซ้ายและแขนขวานี้ คนถนัดซ้ายกับคนถนัดขวาเขียนหนังสือนี้ต่างกันไหม ตัวที่เป็นผลออกหนังสือนี้เหมือนกัน แต่ขณะที่เขียนนะ แขนซ้ายเขียนนะ เขาถนัดซ้ายของเขา เราจะบอกให้เขาเขียนแขนขวานี้ เขาก็เขียนได้ แต่ออกมา มันจะขรุขระไปหมดเลย คนถนัดขวาให้ไปเขียนแขนซ้ายก็เขียนได้ แต่ออกมา มันก็ขรุขระไปหมดเลย

ที่นี้ย้อนกลับมาที่ เจโตวิมุตติ กับปัญญาวิมุตติใจ ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติเห็นไหม อย่างที่ปัญญาวิมุตติ คนเขียนด้วยแขนซ้าย เขาเขียนด้วยแขนซ้าย มันจะผิดไปไหนนะ ที่นี้คนเขียนแขนซ้าย นี้กิริยาของแขนซ้ายกับแขนขวาเขียน มันต่างกันแน่นอนอยู่แล้ว เพราะแขนมันคนละข้าง

นี่ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติใจใหม่ เราก็ไม่ต้องไปสนใจสิ คนในโลกนี้คนถนัดขวามากกว่าคนถนัดซ้ายแน่นอน แล้วคนที่ทำสมาธินี้ คนที่ทำสมาธิแล้ววิปัสสนานี้ มันก็เป็น

เรื่องธรรมชาติแน่นอน แต่เวลาใช้ปัญญาวิมุตตินี้ เราใช้ของเรานี้ คนถนัดซ้ายมันมีน้อย แล้วคนถนัดซ้ายจะเขียนอย่างไร นี่คน แขนซ้ายและแขนขวาเขียนหนังสือสำเร็จแน่นอน

ฉะนั้นถ้าเป็นปัญญาวิมุตตินี้ละ สมานี้มันไม่ลงอย่างนั้น มันจะไม่ลงแบบว่า ถ้ากำหนดพุทโธ พุทโธนี้ เวลาจิตเป็นสมานี้ละ ขณิกสมานี้มันสงบเข้ามา สงบเข้ามา เพราะรู้ตัว อุปจาระนี้มันสงบลึกเข้าไปหน่อยหนึ่ง แล้วมันออกรู้ได้ ออกรู้ได้ มันเห็นนิมิตได้ เห็นนิมิตได้ แล้วถ้ากำหนดพุทโธต่อไป พุทโธต่อไป มันจะเป็นอัปปนาระ ลักแต่ว่ารู้ มันจะดับหมด ลมหายใจเริ่มขาด ความรู้สึกขาด

ผิวหนังนี้ เรื่องของอายตนะ นี้ดับหมด แต่จิตนี้ลักแต่ว่ารู้ นี้ลักแต่ว่ารู้เป็นอย่างนี้นั้นอัปปนา ลึกมาก แล้วมีความสุขมาก มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์จริงๆ เลย แต่นั่นมันเป็นสมาธิใช่ไหม แต่ถ้ามันเป็น เราเป็นปัญญาวิมุตตินี้ มันไม่มีอาการอย่างนี้อาการอย่างนี้เกิดขึ้นจากคำบริกรรมใจ

นี่เพราะเรามีคำบริกรรมเห็นใหม่ อย่างน้ำสกปรกนะ เรายังใจเกิดมานี้มันมีการกระทำของมัน มันก็ญาณเห็นใหม่ ก็จงจะ กิจนี้คำบริกรรมพุทโธ พุทโธ ถ้าไม่มีคำบริกรรมพุทโธนะ ฟุ้งไว้หลายๆ บอกให้น้ำสะอาดมาเกิด น้ำเจ้าจงสะอาดมา อีกร้อยชาติ มันก็ไม่สะอาด อีกร้อยชาติก็ลงสมาธิไม่ได้ ไม่ได้หรอก อยู่กันอย่างนี้นะ

อันนั้นเป็นเรื่องของสมาธิใช่ไหม แต่ถ้าเราใช้ปัญญานี้ ถ้าสมาธิเราเกิดไม่ได้เลย เกิดได้ แต่เพราะเรานี้มีความไขว่ไขว่ ฟังธรรมะแล้วก็จับผิดจับถูกใจ ว่าสมาธิต้องเป็นอย่างนั้น แล้วเรา แม้แต่เราใช้ปัญญาใคร่ครวญนะ ปัญญาแบบปัญญาอบรมสมาธินี้ โลกีย์ปัญญา ปัญญาที่ศึกษาธรรม ปัญญาที่พอใจในการประพฤติปฏิบัติธรรมนี้ เราใช้ปัญญานี้ให้ปัญญานี้ตามความคิดไป ใช้สติตามความคิดไปเรื่อยๆ เลย โยมกลับไปทำเลย ๗ วันนี่ลองไปเรื่อยๆ ตามความคิดไปเรื่อยๆ นี้ ถึงที่สุดแล้วความคิดมันหยุดได้

ความคิดหยุด อันนั้นนะเป็นสมาธิ แต่หยุดเดียวเดียว หยุดแป๊บเดียววะ หยุดก็คิดอีก เพราะอะไร เพราะมันไวมาก จิตนี้ไวมากเลย มันคิดๆ ไปนี่ แล้วเราตามไป ถึงเวลา มันหยุด หยุดแล้วเดี๋ยวก็คิดอีก เดี่ยวพอไปอีกก็หยุดอีก ก็คิดอีกอยู่อย่างนี้ แต่ แต่มันรู้ว่าจะหยุดได้ คนเรานี้ทำงานเป็นกับทำงานไม่เป็น ต่างกันนะ คนทำงานเป็น ทำงานทุกอย่างนี้ ่องอาจกล้าหาญเพราะเคยทำ คนทำงานไม่เป็น เห็นเขาทำก็ทำตามอย่างเขา

จิตที่มันไม่เคยเห็นหยุดนี้ คือมันทำงานไม่เป็น จิตที่ใครเคยเห็นหยุดนี้ คือมันทำงานเป็น พอคนทำงานเป็นนี้ เจองานนี้ใช่ มันเหนื่อยมันยาก แต่เราจะกลัวจนลนลานไปไหม เพราะเราทำงานเป็น จิตมันเห็นการหยุดนี้นะ มันรู้ของมันละ พอรู้ของมันไปเรื่อยๆ รู้ของมันไปเรื่อยๆ นี่ใช่ปัญหาไล่ไปเรื่อยๆ ปัญญาอย่างนี้มันสงบเข้ามาเรื่อยๆ สงบเข้ามาเรื่อยๆ

แล้วพอสงบเข้ามาเรื่อย เราก็ใช้ปัญญา ปัญญามันก็เริ่ม เริ่มใคร่ครวญ เริ่มใคร่ครวญว่านี่ แล้วเราจะมีสติ ถามไปเรื่อยๆ นี่จิต ทำไมจิตเราสงบยาก ทำไมจิตเราไม่ค่อยเป็น ไม่มีความสงบ ทำไมความคิดมันมีอำนาจเหนือเรา มันจะมีเหตุผลใคร่ครวญ ไร่เหตุผลตัวนี้ มันจะเป็นการใคร่ครวญให้จิตนี้มันมั่นคงขึ้นมาให้ได้ พอจิตมันคงขึ้นมา มันก็สงบเข้าไปเรื่อยๆ นะ

ความสงบอย่างนี้ มันเกิดจากปัญญานี้มันไม่ลงวูบวาบหรือ เราไปเข้าใจผิดใจ ว่าสมาธิมีอันเดียวใจ เรายืนยันมาตลอด แต่โยมจับประเด็นไม่ได้ ว่าอจินไตย ๔ พุทธวิสัย โลก กรรม ฌาน ฌาน ฌานคือสมาธินี้ สมาธินี้เป็นอจินไตยนะ มันละเอียด มันกว้างขวางจนไม่มีของใครเทียบของใครได้ คำว่าอจินไตยคือไม่มีขอบเขตใด ความว่างนี้ไม่มีขอบเขตเลย แล้วแต่จริตนิสัย แล้วแต่อำนาจวาสนา แล้วแต่ละบุคคลที่มันจะใช้มาก แล้วเวลาเอามาวิปัสสนานี้ คนจะใช้ เหมือนกับเราทำงานนะ บางคนต้องใช้เงินมาก บางคนใช้เงินน้อย

เหมือนอาหารก็เหมือนกัน บางคนต้อง ชอบกินรสจัด รสทางไหน มันก็จะใสอันนั้นมาก แล้วมันจะเหมือนกันได้อย่างไร ในสมาธิก็ไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนหรืออารมณ์ความรู้สึกของคนไม่เหมือนกันหรือ เวลาพูดกันนี้ คนเป็นนะรู้หมด ไม่ต้องไปตกใจ ถึงบอกว่า ทำให้จริงจังนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นกำหนดพุทโธ ก็พุทโธไป ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธินี้ เราลองมาเอง ถ้ามันเป็นพุทธวิสัย เขาเรียกพุทธจิตนะ ศรัทธา จิต

พุทธจิตนี้ ส่วนใหญ่ที่ทำกันอยู่นี้แหละ ที่ทำกันนี้ คนปัญญาชน เรามีการศึกษามานี้ มันเป็นวิทยาศาสตร์ ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ พุทโธ พุทโธ พุทโธ จะกดให้ลงนะ ไม่ลงหรือ ไม่ลง เราก็เป็นมาแล้ว ไม่ลง แล้วถ้าพอมันไม่ลงปั๊บ หมดโอกาสหรือ ไม่นี่ ไม่หมด

โอกาส แขนซ้ายแขนขวาไป ถนัดขวาก็เขียนแขนขวาไปสิ ถนัดซ้ายก็เขียนแขนซ้ายไป มันจะผิดตรงไหน

เพราะอะไร เพราะเวลานี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ พระสารีบุตรนะธรรมเสนาบดีเลย เป็นฝ่ายปัญญาวิมุตติ ใช้ปัญญา เห็นใหม่ แล้วดูเวลาสำเร็จเห็นใหม่ ในถ้ำที่เขาภิรมย์นี้ พระสารีบุตรนะบวชทั้งตระกูลเลย แล้วหลานนี้ไม่พอใจใช้ใหม่ จะมาต่อว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วพระสารีบุตรนี่ยืนถวายเป็นการพักอยู่ข้างหลังไง มันเลยบอก ไม่พอใจ คือจะมาต่อว่าใช้ใหม่ ไม่พอใจ นี่ไม่กล้าพูดใจ ไม่พอใจไอนั้น ไม่พอใจไอนี้ ไม่พอใจไปหมดเลย ทั้งๆ ที่จะมาต่อว่าพระพุทธรูป แต่พูดอ้อมๆ

พระพุทธรูปบอกเลย “ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย เพราะอารมณ์ความรู้สึกของเธอ เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

พระสารีบุตรถวายเป็นการพักอยู่ข้างหลังนะ เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเลย จากธรรมข้อนี้ แล้วเวลาสอนพระโมคคัลลานะละ พระโมคคัลลานะเห็นใหม่ละ นี่เขาพุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่เจโตวิมุตติ ต้องจิตสงบก่อนนะ แล้วพอพุทโธ พุทโธ พุทโธ ไปเห็นใหม่ นี่ขนาดอัครสาวกเบื้องซ้ายนะ พุทโธ พุทโธ ไป ก็นั่งหลับไปไง ง่วงเหงาหาวนอน เห็นใหม่

แม้แต่พระโมคคัลลานะยังเป็นเลย แล้วเราไม่เป็นหรือ นี่ถ้าเธอว่างนอนพระพุทธรูปไปเลย

“ถ้าเธอว่างนอนนะ ให้เอาน้ำลูบหน้า ให้ตริกในธรรม ให้แห่งนาคูดาว”

ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนะ ปุณฺณนะ มีครอบครัวเห็นใหม่ มีสามเนรราหุณะ นี่แล้วเวลาคิดดูสิ พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรนี่ ไปดูการเล่น ไปดูการอะไร ก็ปุณฺณเรานี้แหละ ก็แบบเราๆ เรานี้แหละ

แต่ท่านมีความมุ่งมั่นของท่าน เพราะท่านสร้างบุญบารมีมา แล้วเรากวานานี้ นี่มันไปวิตกวิจารณ์อะไรก็กลัว อะไรก็ทำไม่ได้ เวลาเราปฏิบัตินะ เราจะเน้นย้ำกับใจเราตลอดเวลา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ผู้ปฏิบัติสมควรแก่ธรรมนะ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีนี้มุมนะ เติบจนกรมเข้าไป ถวานาเข้าไป แล้วมีครูบาอาจารย์นี้หมั่นตรวจสอบหมั่นถามนะถามเลย

เรานี้นิสัยแปลกนะ ไปอยู่กับใครก็แล้วแต่ เข้าไปนี่ มันเป็นคนทีแบบว่าไฟดี จะไปอุปฐากก่อน จะอุปฐาก จะไปทำช้อวตร จะไปสร้งน้ำ จะไปนวดเส้น เสร้งแล้วก็จะถามว่า ของกระผมเป็นอย่างนี้ครับ ให้ท่านแก้ไข คือว่าเราจะให้ท่านเช้กมาตลอด นี่เหมือนเราทำงานเป็น เราเข้าไปนักวิชาการ เรามีผลงานอะไร เราเสนอไป ให้เขาช่วยตรวจสอบไป นี่มันเป็นอย่างนี้มาตลอดนะ แล้วมีอะไรผิดมีอะไรถูกนี่องค์นี้ก็ว่าอย่างนี้ องค์นี้ว่าอย่างนี้

ทำได้ เพียงแต่ต้องให้เข้าใจว่า ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ โดยสมาธิอบรมปัญญา มันไม่ต้องใช้สมาธิมากอย่างนั้นไง แต่ถ้าเป็นเจโตวิมุตตินะ สมาธิอย่างนี้ไม่พอ สมาธิไม่พอ มันเห็นภาพไม่ได้ไง ถ้าเป็นเจโตวิมุตตินะ แต่ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติกำหนดพุทโธก็ได้

ปัญญาวิมุตติเราใช้ คุณิ ปัญญาวิมุตตินี้แบบหลวงปู่คุณย์ หลวงปู่คุณย์บอกว่า พิจารณาโดยต้องไม่เห็นกายไป ฟังตรงนี้ถ้าจับประเด็นได้นะ คนจะเข้าใจผิด อย่างเวลาครูบาอาจารย์นะ เช่น ท่านพิจารณาเจโตวิมุตตินี้ต้องเห็นกาย เห็นอุคหนิมิต และวิภาคะ ให้กายนี้แยกส่วนขยายส่วน แต่มีคนไปถามหลวงปู่คุณย์ เราฟังเทปอยู่ ถามว่า หลวงปู่ครับ พิจารณาโดยต้องเห็นกายไหม หลวงปู่คุณย์บอกไม่ต้อง เพราะเป็นปัญญาวิมุตติ

ปัญญาวิมุตตินี้ใช้ปัญญา ร่างกายประกอบด้วยแร่ธาตุอะไร สสารอะไร แยกแยะอย่างไร มันใช้ปัญญาใคร่ครวญไง ใคร่ครวญอย่างนี้ใช้ปัญญา แต่ปัญญาอย่างนี้ มันต้องแบบว่า อย่างที่เราว่าสงบเข้ามาก่อนไง หลวงปู่คุณย์สอนมาอย่างนี้ ให้ดูจิต ดูจิตจนจิตเห็นอาการของจิต อาการของจิตนะคือตัวกาย อาการของจิต ตัวจิตนี้ตัวพลังงานเฉยๆ จิตนี้คิดไม่ได้หรอก ตัวจิตเฉยๆ คือตัวพลังงานเฉยๆ

นี่เรากลั่นลมหายใจ นั่นคือตัวจิต กลั่นลมหายใจ กลั่นเลย กลั่นลมหายใจในนั้นนะ จิต แต่เวลาเราคิดออกมา มันผ่านกระบวนการของขั้น ๕ อาการของจิต เพราะจิตนี้มันพลังงานตัวนี้มันส่งผ่านมาถึงอาการของจิตนี้ มันจะเป็นอารมณ์ความรู้สึกออกมา แล้วอาการอย่างนี้ เราจับอาการได้นี้ แล้วเราพิจารณาของมัน แบบพิจารณาเปรียบเทียบเรื่องของร่างกายโดยปัญญาไง

ร่างกายเป็นอย่างนี้ มีกระดูกอย่างนี้ นี่ปอดอยู่ตรงนั้น มีอาหารอย่างนั้น ดำรงชีวิตอย่างนั้น เวลามันทุกข์มันทุกข์อย่างนั้น ปวดท้อง ปวดท้องเพราะเหตุนี้ อาหารบูดอย่างนั้น พิจารณาไปอย่างนี้ นี่อย่างนี้มันเห็นโทษได้ แต่เห็นโทษได้เพราะ

อะไร เพราะมันมีพื้นฐานของสมาธิ ของสมาธิคือว่า ถ้ามันมีฐานไง เราถึงบอกว่า ถ้ามันมีกิเลสอยู่ที่นี่ กิเลสมันแบ่งกิน คิดอะไรไป กิเลสมันก็แบ่งไปครึ่งหนึ่ง แต่ถ้ามีสมาธินี้กดไว้ เห็นใหม่ กดไว้ก่อน แล้วมันคิดออกมา เป็นโลกุตระธรรม เป็นโลกุตระปัญญา

ถ้าโลกุตระปัญญานี้อาศัย แล้วเวลาปัญญานี้ เวลาใคร่ครวญไปในโลกุตระปัญญา ปัญญามันเกิดขนาดไหน ถ้ามัน ทำมานี้มันเข้าใจนะ ถ้ามันเป็นโลกุตระปัญญา แล้วปัญญามันกำลังหมุนนี้ มันคิดสิ่งใดนี้มันตัดพับ! พับ! พับ! ประสาวาคิดอะไรก็ไม่สงสัย พอคิดแล้วมันปล่อยๆ ปล่อยไปเลย

แต่ถ้าสมาธิไม่พอนะ คิดอะไรก็แล้วแต่นะ มันคิดได้ ๕๐ เปอร์เซนต์ หรือ ๖๐ เปอร์เซนต์ ใ้ันต้องเป็นอย่างนี้ แต่มันก็จะเป็นอย่างนั้น อย่างนั้นมันก็จะเป็นอย่างนี้ อย่างนี้ก็จะเป็นอย่างนั้น นี่สมาธิไม่พอละ มันคิดไปไม่ได้ พอมันคิดไปไม่ได้ กลับมาเลย กลับมาปัญญาอบรมสมาธิ คือไม่คิดออกไปใคร่ครวญ กลับมาที่นี้ แล้วถ้าทำไม่ได้ ก็พุทโธเลย

ทำไปมันจะเห็นเลย ผิดเป็นอย่างไร ถูกเป็นอย่างไร เพราะใจนี้มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น ไม่จำเป็นจะต้อง นี่ถึงบอกว่า ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญานี้ใคร่ครวญ ความคิดของเราเข้ามา แล้วมันเห็นผิดเห็นถูกเห็นโทษอย่างนี้ไง ถ้าไม่มีเห็นอย่างนี้ เพราะถ้ามันไปดูเฉยๆ นี่นะ เราไม่ยกอ้างครูบาอาจารย์นะ เพราะเราเอาอย่างนี้ไปคุยกับครูบาอาจารย์มาเยอะ ท่านไม่รับหรอก มันคือว่า กระบวนการมันไม่จบสิ้น

อ้าว ว่าต่อไป

ถาม : อย่างพวกเรานี้ รู้ตัวหรือยังว่ามีขณิกสมาธิแล้วหรือยัง

หลวงพ่ : มันเข้าใจ ก็มี มาถามเยอะ เป็นโสดาบันโดยไม่รู้ตัวได้ใหม่นี้ เขาให้โสดาบันโดยที่ตัวเองยังไม่รู้ว่าเป็นโสดาบัน คนให้โสดาบันเยอะ เป็นโสดาบันยังไม่รู้ตัวเองเป็นโสดาบันนะ ไม่รู้ไม่ได้ ขณิกสมาธินี้นะ ประสาเรานะ เด็กมันทำงานนี้ เด็กมันยกของหนักหรือของเบาเนี่ย เอนี้ให้แม่ เอนี้ให้พ่อ เห็นใหม่ เราให้เด็กมันยกมานี้ มันไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไรหรอก

ขณะที่เราหัดฝึกสมาธินี้ เราไม่รู้ขั้นไหนเป็นขณิกะ ขั้นไหนเป็นอุปจาระหรือ เราไม่รู้หรือ แต่เราทำได้ เราทำได้หมายถึงว่า พอทำแล้วนี่มัน จิตมันมีฐานของมัน คือว่านี่ โดยปกติถ้าพูดกันโดยวิทยาศาสตร์นะ โยมนั่งอยู่ทุกคนนี้มีสมาธิหมดเลย ถ้าคนขาดสมาธิคือคนอยู่ในโรงพยาบาลบ้าทั้งนั้น แต่สมาธิของปุถุชน คนขาดสติ เห็นไหม คุณสิ เวลาเราโมโหจัด เราขาดสติ เราทำตามความพอใจเลย แล้วเดี๋ยวนี้อสมาธิสั้น เห็นไหม สมาธิสั้น สมาธิยาวนี้ต้องไปหาหมอนะ

นี่โดยปุถุชนมีสมาธิอยู่แล้วนะ แต่สมาธิอย่างนี้ เป็นสมาธิการดำรงชีวิต ถึงมีปุถุชนและกัลยาณปุถุชนไป แล้วจะมาบอกได้อย่างไรว่าเป็นขณิกสมาธิอะไรไม่รู้นี่ เพราะอะไร เพราะสมาธิเราต้องดีขึ้นไปที เด็ดเวลาเรียนนี่ถ้าเด็กมันมีสมาธิมันเรียนดี

จะนั่นเวลาเด็กมันมาหาเราบางคนนี่ บางคนที่ยังเรียนไม่ดี เราจะบอกว่ากลับมา นั่ง กลับมาพยายามสงบใจก่อน ทีนี้โดยสามัญสำนึกของโลก โทษนะต้องพูดอย่างนี้ มันนิสัย ตะบั้งตะบันอ่านขนาดไหน กูยังไม่รู้เลย แล้วจะให้กูมากำหนดพุทโธ กูเรียนก็ไม่ทัน เขา มันไม่ยอมหรือ มันไม่มองเห็นผล ตรงการมาพักให้จิตมันสบายก่อนไป แล้วค่อยกลับไปเรียนใหม่ไป

นี่เรากลับมาพักจิตของเราก่อน เหมือนกับเรานี้ เราทำงานมาล้าเต็มที่แล้ว ก็ตะบั้งตะบันจะทำให้มันเสร็จ ให้มันเสร็จ งานกลับเสียหาย งานกลับไม่เสร็จ เอาวางไว้ก่อน ขอมเสียเวลาที่ไม่เป็นไร มาพักก่อน เออ หายเหนื่อยขึ้นมาแล้ว โอ๊ย ตอนนี้นะจะประณีตเลย ทำแบบบรรจงเลย จะไม่ให้เสียเลย เพราะมันได้พักผ่อนมาแล้วเห็นไหม

พออย่างนี้ปั๊บ นี่สมาธิมันมีกับเราอยู่แล้ว ถ้าสมาธิมีอยู่กับเรานี้ เพียงแต่ว่าสมาธิอะไร คำว่าสมาธินี้ สมาธิใช้กับอะไร เหมือนทานอาหารเลย นี่ช้อนอย่างนี้ มีดอย่างนี้ ตักอย่างนั้น มันคนละชนิด ใช้คนละอย่าง แต่มันพอเวลาใช้ขึ้นมาแล้วนี่ ผลของมันคือออกมาเป็น มรรคสามัคคี มรรคก็เป็นมรรค ๘ เหมือนกัน ค่อยๆ ทำไปนะ

นี่เมื่อคืนนี้มันมีผู้พิพากษามาถามตรงนี้เหมือนกัน ผู้พิพากษามา ๒ คน เขาเอาเทปมาให้ฟังใจ เขามาถามตรงนี้ นี่จะเข้าตรงนี้ เขามาถามว่า เทปหลวงพ่อนี้แปลกมากเลย ผู้พิพากษานะ ผมเก็บของหลวงพ่อกี่เล่มเลยนะ ฟังไปแล้วนี่รู้หมดเลยนะ แล้วมาฟังรอบ ๒ อ้าว ไอ้ตรงนี้ทำไมยังเก็บไม่หมดอีกล่ะ มันรู้อีกๆ บอกเก็บได้หมดเลยนะ ฟังทีเดียวนี่

เก็บได้หมดเลย จะรู้ให้หมดเลย พอฟังรอบ ๒ ก็ได้อีกละ รอบ ๓ ก็ได้อีกละ รอบ ๔ ก็ได้
อีกละ อ้าว ทำไมมันเก็บไม่หมดสักที

เราบอกว่า วุฒิกวาระของจิตแค่นี้ มันรับรู้ได้แค่นี้ วุฒิกวาระของจิตเราละเอียดขึ้น นี้
ข้อมูลอันเดิม แต่เราได้ขยายให้กว้างขึ้น รู้ได้ลึกขึ้น แล้วเพิ่มวุฒิกวาระของจิตมันปรับขึ้น
ไปอีก ฟังเทปม้วนเดิมนี้แหละ ฟังคราวนี้ เก็บหมดเลย อ้าว ครั้งที่ ๒ ทำไมตรงนี้ยังไม่ได้
เก็บอีกละ มันแปลกใจตัวเองเห็นไหมนี้ ว่าเราไม่รู้ๆ

ตัวเองนะมันสงสัย เพราะอะไร นี่ใจอวิชชา ถ้าคนยังมีอวิชชาอยู่ มันจะมีขอบ
ไปอย่างนี้ แม้แต่จะเป็นโศดาบัน เป็นสภิกทาภา เป็นอนาคา ก็แล้วแต่ เรื่องธรรมะนี้
เพราะ มันพูดมันก็ตะจิตตะขวงเนอะ พูด เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา เราฟังหลวงตาพูด พอ
หลวงตาบอกจะตีความหมายให้เหมือนกัน ไม่เหมือนหรืออก ไม่เข้าใจหรืออก ไม่เข้าใจ เรา
รู้ส่วนหนึ่ง อีกส่วนที่ไม่รู้มันปิดไว้ จนภาวนาไปถึงที่สุดนะ

หลวงตาพูดอะไรมาไม่รู้หมด เพราะอะไร คัด มันอยู่ตรงไหน ตรงไหน ก็ เรารู้ที่อยู่
ข้างล่างใจ แล้วถ้าพูดข้างบน เราก็เอาความรู้ข้างล่างไปเปรียบเทียบใจ เอาความรู้ของเรา
ทางอื่นนี่ไปเปรียบเทียบว่าเหมือนกัน คำพูดเหมือนกัน กิณ รับประทาน เสวย เห็น
ใหม่ คำพูดเหมือนกัน แต่คนพูดด้วยฐานะที่มันใช้คำนี้ต่างกันนะ เสวยนี้ต้องกษัตริย์นะ

จิตก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันมีภาวะอย่างนั้นนะ มันฟังแล้วมันเข้าใจ มันเข้าใจ แล้ว
เราเคยใช้มาทุกภพทุกชาติ เคยใช้มาทุกอย่าง มันจะเข้าใจ รู้ รู้ อยู่ แต่มันรู้แล้วอธิบายความ
เข้าใจไม่ถูกต้อง เพราะเรารู้ไม่ครบวงจร ถ้าเรารู้กระบวนการของมันทั้งหมด เราจะ
อธิบายได้หมดเลย นี่เราไปรู้จักจุดใดจุดหนึ่งเท่านั้น คุณ เวลาที่ว่า เวลาจิตเขาสงบแล้วเขาไป
เห็นนรก-สวรรค์ กันนะ อย่ามาคุย แม้แต่สวรรค์ชั้นเดียว เขาไปรู้ประเทศไทย ไปรู้เป็น
บางอำเภอ ยังไม่เห็นทั้งประเทศไทยเลย

โดยแต่ละภพแต่ละชั้นนะ มันจะมีกว้างขวางขนาดไหน แล้วไปเจอที่นั่น มาโม
ไอนี้ มาโมไอนั้น เราฟังแล้วขำ แต่ไอ้คนฟังก็ฟังเลยนะ อ้าว เวรกรรม พอพูดอย่างนั้น
บ๊บบนะ วัฏฏะ วัฏฏะนี้มันกว้างขวางขนาดไหน แล้วเขาเอาจุดใดจุดหนึ่งอธิบาย แล้วไอ้พวก
นั้นก็ไปคิดตรงนั้น ต้องทำอย่างนี้จะได้เป็นอย่างนี้ ทำอย่างนี้จะได้อย่างนี้

แล้วมันจะเป็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่านั้น เขาเห็นอย่างนั้น เขาพูดอย่างนั้น เพราะเขาเป็นอย่างนั้น แล้วเราไม่มีคุณสมบัติอย่างนั้น เราจะไปทำอย่างนั้น จะไปเหมือนกันได้อย่างไร

แล้วสถานะของสวรรค์-นรกแต่ละชั้นนะ โอ้โฮ มันยังไปอีกนะ แม้แต่ชั้นเดียวเองก็เห็นไม่หมดแล้ว แล้วเองจะมากุญว่าต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนี้ นี่ผลของวิญญูแล้วมันเกิดจากไหนล่ะ นำสลดนะ มันเกิดจากใจเรานี้ เรารอบวิญญูเลย ใจเวลามันปลดออกมาแล้วนี่ มันกว้างขวางที่ว่าวิญญู มันครอบคลุมเพราะอะไร เพราะใจเรานี้มันเคยเกิด เคยตาย เคยอยู่ในสถานะนั้นมาทั้งหมด

อย่า อย่า นี่พูดประสาเรานี้วิตกวิจารณ์อย่างนี้ มันไปวิตกวิจารณ์ที่ผล เวลาเราประพฤติปฏิบัตินี้ละ ผลนี้ทิ้งเลย เพราะเรื่องของครูบาอาจารย์นี่มันเป็นคติ คนนะประสาเรานะ ไม่ใช่ยกตัวเองนะ คนไฟดี คนไฟดีนี่อ่านประวัติหลวงปู่เทศก์ กับหลวงปู่ (จำไม่ได้แล้ว) พูดบ่อย คราวนี้เราลืม ๒ องค์ องค์หนึ่งติดสมาธิ ๑๗ ปี องค์หนึ่งติดสมาธิ ๑๑ ปี

อ่านประวัติ ๒ เล่มนี้ เตือนใจตัวเองตลอดเวลา ว่าตัวเองนี้จะเสียเวลา คิดดู ติดสมาธินี้ ๑๗ ปีกับ ๑๑ ปี จำได้องค์หนึ่งคือหลวงปู่เทศก์ กับอีกองค์หนึ่งจำไม่ได้ ๒ องค์นี้ท่านเขียนเองนี่อัตโนประวัติ ไปเปิดดูได้ ติดอยู่ตรงนี้ ๑๐ กว่าปี แล้วเราไปติดตรงนี้อยู่ ๑๐ กว่าปีนี่ เราก็ก็นั่งไปวิตกวิจารณ์อยู่อย่างนี้ นี่ก็เหมือนกัน ไปวิตกวิจารณ์นี้ สมาธิเป็นอย่างไร เป็นอย่างไร แล้วเหตุนี้ เราสร้างเหตุไปเกิด

นี่เราถึงว่า นิสัยเราสร้างเหตุไป แล้วเวลามันที่อดอยนะ โห่ ภาวานานี้มันล้าแล้วมันแบบว่าเดินไปเดินกลับ เดินไปเดินกลับ นี่เวลามันที่อใจนะ ปลุกใจตัวเองเลย พระพุทธเจ้าทำมาอย่างไร หลวงปู่มันนะคุณ ท่านทุกขัยากมากกว่าเราขนาดไหน อย่างเอ็งนะ สมาธิเอ็งความเพียรเอ็งนะ ไม่ได้ขี้เล็บท่านเลย เอ็งจะไปเรียกร้องเอาอะไร

มองไปสิ มองไปที่ครูบาอาจารย์เราท่านทุกขัยากมาสิ มองไปสิที่เขาบุกบัน ฝ่าฝืนฝ่าอุปสรรคมานี้ แล้ววางธรรมวินัยไว้ วางวิธีการให้เราอยู่นี้ แล้วเอ็งทำไมไม่มีความมูมานะ แล้วว่าถ้ามันเป็นไปไม่ได้ อ้าว คุณพระธาตุ อ้าว มันก็คิดนะ จริงหรือเปล่านั้น อยู่อีสานนะ เดียวก็ต้องไปพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นที่หนึ่ง ไปกราบพระธาตุ เออ ของจริงๆ ปลอบใจตัวเอง

นี่อย่างที่หลวงตาท่านว่านะ เชื่ออยู่ แต่มันมีในใจ จริงหรือเปล่า เวลาถามตัวเอง
จริงหรือเปล่า ก็เลสนะ นี่วิเศษของเราเอง โทษใครไม่ได้นะ แล้วเป็นอย่างนี้ทั้งหมด
ธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของกิเลสเป็นแบบนี้ แล้วอยู่ในทุกดวงใจ จะบอกว่าเราไม่
สงสัยเลย เราเชื่อมั่นร้อยเปอร์เซ็นต์ เออ พุดไปเถอะ พอมันจะได้จะเสียนะ เดียวมัน
กระตุกขาล้มเลย เหนื่อยฟรีนะ ถามว่านี่เสียเปล่าอะ

แต่ทำไปมันยืนยันตรงนี้ไง มันจะรู้ นี่มันจะ มันทำให้เราจริง ทำให้มันประสบ
แล้ว นี่สันติภูฏิกโก มันสำคัญกว่าให้คนกัณฑ์อีก มันสำคัญกว่าทุกๆ คนที่จะมา
รับประกันนะ ถ้าเรารู้จริงขึ้นมาเนี่ย ไม่ต้องใครรับประกัน ไม่ต้องใครมาบอกทั้งสิ้น มัน
เป็นของมันเอง สันติภูฏิกโกในหัวใจ ของเราจากลำหยาญมาก แล้วผิด ผิดบอกมา ตรงไหนผิด
ผิดอย่างไรว่ามาเลย มันมีเหตุมีผล มันตรวจสอบได้ไง อย่าไปวิตกวิจารณ์ผลดี เหตุนะ
สำคัญ ทำไปเถอะ ทำไปเลย ถ้ามันขนาดไหนนะ

นี่เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา หน้าที่ของเรา หน้าที่ของเราเลย น้ำหยดลงหิน ทุก
วันหินมันยังกร่อนเว้ย แล้วความเพียรนะเต็มไปสิ เต็มไปเท่าไร วันนี้นะ ๒ ชั่วโมง ๓
ชั่วโมง เรานี้จับเวลาเลยละ ไม่ใช่จับเวลาแบบจะเอาชั่วโมง เอานาทีอย่างที่ว่านะ จับเวลา
ว่า วันนี้ได้กี่ชั่วโมง เดินจงกรมนี้

บวชใหม่ๆ นะ มันแปลก มันคิดขึ้นมาเอง ข้าราชการเขาทำงานวันหนึ่ง วันละ ๘
ชั่วโมง เขาหาอยู่หากินกัน ทำงานวันละ ๘ ชั่วโมง ใ้อឹងจะมาเอาพันทุกขันธ์ เดินจงกรม
นี้ ถ้าวันไหนมึงต่ำกว่า ๘ ชั่วโมง มึงทุจริตต่อหน้าที่

ตั้งกติกากับตัวเองเลย อย่างน้อยวันหนึ่งต้องเดินจงกรม ๘ ชั่วโมงแล้ว นั่งสมาธิ
ต่างหาก ทุกวัน ถ้าวันไหนมึงเดินจงกรมไม่ถึง ๘ ชั่วโมง มึงทุจริตต่อหน้าที่ จับผิดตัวเอง
ตลอด ทำอย่างนี้มาตลอด จะได้ไม่ได้ไม่สนใจ เพราะที่ว่ามัน ถ้ามีปัญหามัน โธ่ เจ็บไข้ได้
ป่วยนี้มีบัตรใหม่ เข้าโรงพยาบาลได้ทั้งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน มีปัญหาถามอาจารย์ได้หมด มีปัญหาถามได้หมด มันไปกลัวอะไร
ละ มีแต่ไม่มีปัญญาจะถามนะ นี่นั่งกันอยู่นี่ไม่เป็นอะไรกันสักคนหนึ่ง ไม่หาหมอด้วย
เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยค่อยมาหา

“ยะธา วาริวะหา” ถ้ามทีละตัว ยะ หรือ ยะ วา หรือ ริ ผิดสติทำไมจะไม่ผิด จีทีละตัวใครจะไม่ผิด ท่านจะจีให้ผิด พอผิดขึ้นมานะ ท่านก็พูดนะ ไอ้พระจีเกียจ ไอ้พระจีเกียจ ไอ้พระจี้คร้าน ไอ้พระไม่เอาไหน ย้อนกลับนะ คนนี้นะ เคนจงกรม นั่งสมาธิ ๗ วัน ๗ คืน ไม่ได้นอน เพราะจะถือเนสัชชิกด้วย อดอาหารด้วย ทำตลอดเวลา จีเกียจใหม่ งามใหม่ ท่านด่าว่าจีเกียจนี้ เอ็งงใหม่

นี่เวลามันแก้กันไง ไอ้เราก็อ่า เออ แหม มันก็สุดยอดคนหนึ่งแล้ว แต่ท่านบอกเลย มึงนะจีเกียจ ไอ้พระไม่เอาไหน ก็กลับไปสิ มานั่ง เคนจงกรมต่อ ท่านว่าจีเกียจ อะไรจีเกียจ ทำไมถึงว่าจีเกียจจะ นี่เคนจงกรมไม่ได้นอนทั้งวันทั้งคืน ยังจีเกียจอีกนะ จีเกียจยังงี้ เคนอยู่อย่างนั้นนะ พอเดินขึ้นไป มันปิ้ง มันปิ้งขึ้นมานะ อ้อ จีเกียจนี่งี้ มันไปจมอยู่กับอารมณ์ความรู้สึกงี้ มันจมกับความรู้สึก เหมือนกับมันไม่ยอมทิ้ง นี่ที่ว่าอย่าเสียดายอารมณ์ความรู้สึกของตัวเอง

มันจีเกียจภายใน จีเกียจคือว่ามันไม่เห็นประเด็น ไม่เห็นแง่มุมไง แต่ท่านก็จุดประเด็น พอเวลาท่าน นี่เวลาสอน เราถึงเข้าใจงี้ เวลาถูกศิษย์ภาวนามา ท่าน อู๊ ภาวนาเก่ง ภาวนาดี ยกขึ้นเลยนะ ไอ้นั่นตาย ไอ้นั่นตายเลย นอนสลบอยู่ตรงนั้นนะ มันไปไหนไม่รอด ภาวนามาขนาดไหนก็กระที่บ กระที่บ กระที่บอย่างเดียวนะ เรานี้โดนทิ่มหัวทิ่มบ่อมาตลอด จะดีขึ้นไปขนาดไหนก็กระที่บจมดินไปเลย จมดินไปเลย แล้วพอตอนหลัง ท่านมาชมคนนั่น ชมคนนี่ เราว่า อืม ไอ้นี่เสียหมด ไอ้นี่เสียหมด

เพราะอะไรรู้ใหม่ ทิฐิมานะ มันจะจงหอง มันจะพองขน กิเลสนี้ชมไม่ได้ ชมนี้หางชู ชูจรดฟ้าเลย นี่ครูบาอาจารย์ที่ดี ครูบาอาจารย์ที่เป็น การสอนนี่นะ ต้องสะกิดใจ ต้องทำอะไร นี่มันเป็นโปรแกรมในหัวใจ จะทำอะไรให้มันบิดเบือนข้อมูลอันนี้ แล้วมันจะมีทางก้าวเดินไป ไม่ใช่มีอะไรมาก็ โอ้ โอ้ โอ้ นั่นมันเด็กๆ เขาเรียกว่ารับข้างเลี้ยงเด็ก เขาไม่ได้ฝึกพระ เขาฝึกเด็ก

อึดก็อึด ยิ่งอึดยิ่งเห็นคุณ จิตมันปล่อยวางหมดเลย จิตมันปล่อยวางหมดเลย ไปไหนไม่รอดเลย ไปไม่ได้ ไปไหนก็ไปไม่ได้ เอ๊ะ ทำอย่างไรดี ก็เข้าใจเอง เห็นไหม ปล่อยไอ้โฮ มันปล่อยเข้ามานี้มันเข้าถ้า จิตมันเข้าถ้า ขึ้นกลางคืนเข้าไปหาท่านนะ หงายเดี่ยวลงมาจากกุฏิเลย นั่งภาวนาตั้งแต่หัวค่ำนะ พุทโธ พุทโธนี่ เสียใจ ไหนทำคิขนาดนี้ ทำดีก็ยังโดนด่า เสียใจ เสียใจ เสียใจ

นี่ไง ปัญญาอบรมสมาธิใช่ไหม ปัญญาอบรมสมาธิ มันปัญญาวิมุตติ พอมันเข้าไปมันปล่อยหมด มันขาดแล้วเข้าไป มันก็ไปว่างมันอยู่อย่างนั้น แล้วจะเข้า จะจับขุคู้ยหากิเลส หาไม่เจอ ท่านอัครลงมาเลยนะ เสียใจ เสียใจ เสียใจ จิตว่าง จิตว่าง จิตว่างต้องไม่มีเสียใจสิ แล้วนี่มันเสียใจอะไรละ เสียใจมันว่างที่ไหนละ ก็มีว่างว่าง ว่าง ว่าง ไอ้เสียใจ ขวางนี่มันไม่เห็นมันหรือ

พอจับ มั๊ย! ไอ้โฮ เสียใจคือเวทนาของจิตใช่ไหม ถ้าจิตมันว่างมันก็ต้องไม่มีเวทนาสิ พอเสียใจนี้ พอจับอาการของจิตก็จับผู้ร้ายได้ไง นี่งานขุคู้ยหากิเลส กับงานวิปัสสนานี้มันต้องเดินไปคู่กัน คนไม่เข้าใจว่าจะวิปัสสนา วิปัสสนา ที่เขาโม้ๆ กัน เราถึงไม่เชื่อใจ เราจะจับจำเลย จับผู้ต้องหา นี่เราต้องจับตัวมันได้ก่อนนะ พอจับมาได้เราต้องมาไต่สวนมันนะ

มานั่งกันอยู่นี่ ไอ้โฮ รู้จักจำเลยไปหมดเลย นี่ของหายมาตั้งแต่ชาติที่แล้ว เห็นไหม ภพชาติมันเกิดมานี่ รู้ไปหมด กิเลสอยู่ไหนรู้หมดเลย ไอ้โฮ ศึกษาารู้หมดเลย แล้วเห็นมันไหม แล้วก็ แหม วิปัสสนา ไอ้โฮ ใคร่ครวญกิเลส จะฆ่ากิเลส กิเลสที่ชาติที่แล้วยังไม่เห็นเลย พอมันจับขึ้นมา พอมันจับอาการของใจ จับขึ้นมา นี่ พอไต่สวน พอจับบับได้ นี่ ไอ้โฮ นี่เทคนิคการสอนใจ ขึ้นเลยนะ

จะกราบอาจารย์ ๑๐๐ คน จะกราบอาจารย์ ๑,๐๐๐ คน จะกราบอาจารย์ ๑๐,๐๐๐ คน กราบอยู่นั่นนะ

ถ้าบอกกูเมื่อไหร่ กูจะเถียงฉิบหายเลย เพราะว่า เราก็มีของเราเหมือนกันใช่ไหม ถ้าท่านพูดมาก็ต้องเถียง เเถียงอย่างเดียว เเถียงอย่างเดียว ท่านไม่พูดเลย ถีบตกลงมาเลย แล้วไปหาเอา พอจับได้ พอจับได้บับนี่ก็เริ่มต้น เริ่มต้นวิปัสสนาต่อไป แยกต่อไป ต่อสู้ต่อไป ทีนี้พอกิเลสมันตัวใหญ่แล้ว ก็ ไอ้โฮ มันกระที่บเอาหัวทิ่มหัวตำ เวลาวิปัสสนานะ สนุกมาก

เราพูดกับเด็กๆ บ่อย เกมส์คอมพิวเตอร์มันสู้กูไม่ได้หรอก กูมันกว่าเยอะเลย เดี่ยวก็แพ้มัน เดี่ยวก็ชนะมันนะ มันกระที่บเอาหัวทิ่มหัวตำ อยู่อย่างนั้นนะ เกมส์คอมพิวเตอร์อย่างไรอย่างนั้นเลย กคให้ดีละ ถ้ากคคิดได้กะแนน กคไม่คิดมีงแพ้มัน

ปัญญาที่มีสมาธิรับรองนะ มันวิปัสสนาไป มันปล่อยนะ มึงได้คะแนนเต็มเลย แหม สุขมาก วันไหนกตผิคนะ มันกระที่บเอาหัวทิมบ่อเลย ทุกข์มาก กลับมาพุทโธใหม่ กลับมาพุทโธใหม่ แล้วก็เอามันใหม่ อยู่อย่างนั้นนะ มันทำมานี้มันลุ่มลुकคुकคานมา แล้วก็มา นี้คุยกันนะ ที่สั่งสอนกันนะ นี้มา ๒ วัน ๓ วัน เป็นนุ่นเป็นนี้ มันรำคาญนะ มันรำคาญ เบื่อหน่ายมาก ไอ้พวกนี้ทุจริต ไม่เชื่อ ไม่เชื่อ ถ้าเป็นจริงนี่นะ เริ่มต้นอย่างไร สงบนี้ยังทำจะเป็นจะตายอยู่เลย ไอ้สมาธินี้ มึงยังทำจะเป็นจะตายอยู่แล้ว

แล้วว่า เป็นสมาธิแล้วนี้ถ้ามีวาสนา เราใช้คำว่าวาสนาบ่อยเลย ถ้าวาสนานี้มันจะเห็น กาย เวทนา จิต ธรรม มันจะยกขึ้นวิปัสสนา ถ้ามึงไม่เห็น กาย เวทนา จิต ธรรม มึงก็เป็นฤทธิชีพรอยู่อย่างนั้นนะ สมาธินี้ฤทธิชีพร สมาธินี้ฌานสมาบัตินี้ฤทธิชีพร เพราะปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างหาก แตกต่างจากสมาธิใจ แต่ถ้าไม่มีฐานของสมาธิ มันก็เป็นปัญญาไปไม่ได้ มันเป็นโลกียปัญญา มันต้องอาศัยสมาธินี้แหละ เป็นตัวแบ่ง แบ่งว่าเป็นโลกียปัญญาหรือโลกุตรปัญญา

แต่ที่นี้เราเข้าสมาธิไม่ได้ เราทำสมาธิไม่ถนัด ไซ้ใหม่ มันเป็นที่พันธุไม้ ของเรานี้ เป็นชมพู แต่เขาปลูกทุเรียน แล้วชมพูทำไมต้องให้มันเป็นทุเรียนล่ะ ในเมื่อเขาทำสมาธิได้ก็เรื่องของเขา ถ้าเราทำไม่ได้ เราก็คงชมพูก็กินชมพูนี้ ชมพูก็กินได้ ถ้าเรากินได้ เราก็คงทำของเราไปสิไซ้ใหม่ เราก็คงทำความสงบของเราไป มันจะเป็นอะไรไปล่ะ

พันธุไม้ต่างๆ จิตมันมาอย่างนี้ จิตมันสร้างสมมา จิตนี้ เราเทศน์บ่อยนะ พันธุกรรมนี้ เขาตัดแต่งพันธุกรรม เราก็คงตัดแต่งจิตนี้ สร้างบุญที่หนึ่งก็ตัดแต่งที่หนึ่ง ทำดีที่หนึ่ง จิตมันก็พัฒนาที่หนึ่ง นี้เราตัดแต่ง ตัดแต่งพันธุไม้เรานี้

แล้วถ้าตัดแต่งที่พันธุมันดี เห็นใหม่ทำบุญกุศลนี้ ปลูกต้นไม้ นี่ปลูก ทำเพื่อใคร ต้นไม้นี้ ทำไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง มันได้มานั่งภาวนาโคนต้นไม้มันนั้นนะ ฟันสิว่าต้นไม้ที่ปลูกนี้มันจะ ๔-๕ คนโอบ แล้วคนจะนั่งล้อมเลยนี้มันจะมีความสุขไหม เราทำให้ใครนี่พอทำให้ใครบับมันก็ตัดแต่ง เพราะเราทำให้เขา นี่ใจมันก็พัฒนาขึ้นมา พอใจมันพัฒนาขึ้นมา มันก็เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา

นี่บุญกุศลมันเป็นอย่างนี้ ทำนี้รู้ไม่รู้ มันเป็นบุญของเราแล้วล่ะ เพราะมันดีขึ้นมา นี่มันไปภาวนา มันก็ทำได้ ทำแต่อกุศลนะ ปลิ้นจี้เขาอยู่ตลอดเลย กุจะพุทโธ พุทโธ นะ มึงพุทโธไปเถอะ พุทโธไปก็คิดหวังติดคูกไป คือไม่ทำอะไรเลยใจ ทำแต่อกุศล ทำแต่สิ่ง

ที่หาผลประโยชน์ แล้วก็ ฉันทาคิ ฉันทาคิ มันพูดแต่ มันทำดีที่คำพูดนะ มันไม่ได้ทำดีที่
เนื้อหาสาระ ถ้าทำดีที่เนื้อหาสาระนี้ มันเปลี่ยนแปลงใจ ใจนี้มันจะเปลี่ยนแปลงของมัน
ไป แล้วมันพัฒนาของมันขึ้นไป แล้วมันทำขึ้นไปมันก็เป็นขึ้นไป

ไม่ต้องไปวิตกวิจารณ์มากเกินไป หน้าที่เห็นใหม่ ศึกษาเรื่องนี้ต้อง โอ้อโฮ เวลาศึกษา
ต้องมีปัญญานะ ต้องใคร่ครวญ นี้ให้ทันคนนะ แต่เวลาปฏิบัตินะ มึงต้องให้ โทษนะ ต้อง
ให้โง่เหมือนควายเลย พุทโธ พุทโธ พุทโธ ไม่รู้เรื่องอะไรเลย มันเป็นเอง แต่ถ้าปฏิบัติ
ฉลาดนะ มึงเสร็จ กิเลสนะ เอาความฉลาดของมึง หลอกมึงอีกทีหนึ่ง

นี่มันย้อนกลับมาเลยเห็นใหม่ เวลาหลวงตาไปหาหลวงปู่มัน เห็นใหม่

“มหา มหาที่เรียนมาสมกับเป็นมหานะ ไม่ได้ดูคุณธรรมของพระพุทธเจ้านะ
ขอให้เอาปัญญาที่เรียนมา ชั้นมหานี้ ไล่ลั่นชกไว้ก่อน ถ้ามันออกมาภาวนาตอนนี้ มันจะ
มาขัดแย้ง มันจะมาเตะมาถีบกันเอง ระหว่างปัญญาของพระพุทธเจ้าที่ศึกษามากับ
ข้อเท็จจริงนี้ มันจะเตะ จะถีบ จะขัดแย้งกันเอง แล้วเราก็ไม่เข้าใจ เราก็จะไปหลงตามมัน
ไป อันนั้นใช่ อันนี้ไม่ใช่ จะเสียเวลานะ สิ่งที่เราเรียนมานี้ ขอให้เอาไล่ไว้ในลั่นชกก่อน แล้ว
เอาบุญแจลั่นไว้ด้วย เต็มมันแฉับออกมา แฉับออกมาแล้วมันจะหลง”

นี่คนเป็นนะ คนเป็นสอนคนเป็น ฟังสิ แล้วเราก็ นี่ขนาดที่ว่าเรียนถึงชั้นมหา ยัง
ต้องเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ไล่ลั่นชกไว้ก่อนนะ แล้วเอา
บุญแจลั่นไว้ด้วย เต็มมันแฉับออกมา นี่มันโลกีย์ปัญญา มันธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมของเรา ไปศึกษามานี้ ไปดูสมบัติเขาไป ขอดูบัญชีสิมี
เท่าไร ขอดูบัญชีนี้เท่าไร แล้วก็มาคำนวณว่าเป็นเงินของเราหมดเลย บ้าหรือ ทำงาน
หรือยัง มีเงินฝากธนาคารบ้างหรือเปล่า

ที่เรียนมานะ สมบัติของพระพุทธเจ้าทั้งหมดนะ ไปดูตัวเลขของพระพุทธเจ้ามา
แล้วก็บอกว่าตัวเลขนี้ของกู ตัวเลขของกู ฐึไปหมดเลย ไม่ใช่ ไม่ใช่หรอก เป็นแต่ เอามา
เป็นทฤษฎี เอามาเป็นแบบอย่างนะ ไปดูงานมา เออ ดูงานมาแล้ว แล้วเราจะทำงานได้
ใหม่ ถ้าเราทำงานขึ้นมา เออ เราทำนู่นก็สำเร็จ เออ นี่งานของเราเว้ย ทำให้สำเร็จ นี่ผลมัน
เกิดขึ้นมาละ เออ นี่ใช่ ใช่ เราทำมากับมือ ทำมากับมือ แล้วพอทำมากับมือนี้สอนใครก็
ได้

นี่พูด ๆ ปฏิบัติแล้วสอนคนไม่เป็น สอนไม่ได้ ทำไมจะไม่ได้ แหม ปั้นหม้อปั้น
ไหมมา ทำไมจะสอนเด็กไม่ได้ สอนได้ทั้งนั้นนะถ้าจะสอน เพียงแต่อาสาบารมีไป บาง
คนแบบว่าพูดไปก็สองไพเบี้ย อยู่สบายดีกว่า นี้อยู่ดีๆ สร้างสมบุญญาธิการมา ถ้ามัน
สร้างสมบุญญาธิการมา มันก็เป็นประโยชน์ เห็นไหม ทำไป ทำไปเรื่อยๆ ทำไป

เรานะ ปฏิบัติใหม่ๆ นะ มันจะไปยืนยันกับตัวเอง ขอเถอะ ขอให้มันมีจริงเถอะ
ตอนที่ปฏิบัติใหม่ๆ กลัวอย่างเดียนะกลัวฟรี กลัวปฏิบัติเปล่า ทีนี้ก็ไปพิพิธภัณฑ์หลวง
ปุ้มปุ้ยเลย ไปกราบ อิม มีจริงๆ เว้ย มันก็ท้อถอยเห็นไหม จะพูดให้ฟัง ที่พูดอย่างนี้
ไม่ใช่ นั่นนะ เรายังก็ลังเลเห็นไหม เรายังก็ยังไม่ บางทีก็ยังไม่ท้อถอยเลย แต่ท้อถอยขนาด
ไหน มันก็ยังปลุกใจตัวเองขึ้นมาให้ได้ ปลุกใจตัวเองขึ้นมาให้ได้ สู้มันอย่างเดียว สู้มัน สู้
มัน ชีวิตนี้มันจะมีอะไรประเสริฐไปกว่านี้วะ

แล้วย้อนกลับมาดูโลกก็เป็นอย่างนั้นนะ ทุกคนเกิดมานี้ มันถึงที่สุดแล้ว ก็เข้าโลง
หมด แต่จะเข้าโลงแล้ว จิตมันใครจะประเสริฐกว่าเท่านั้นนะ

โยม : ขอโอกาสเจ้าค่ะ คือถ้าขณะปฏิบัตินี้ค่ะ เราได้ทั้งภาวนาและกัมมัตถกรรม
ถ้ามีวิญญูญาณสำแดงฤทธิ์ มาให้เราเห็นนี้ เราก็คือภาวนาต่อไปใช่ไหมคะ คือเขาทำอะไร
เราไม่ได้

หลวงพ่ : ไม่ได้ ใช่

โยม : แล้วที่เขาว่าต้องแผ่เมตตาให้นี่ก็ ควรจะเป็นเช่นนั้น

หลวงพ่ : ต้องเป็นอย่างนั้น ใช้อย่างนี้ะ มันในแต่ละบุคคลนะ มันมี ๒ กรณีการ
เห็นนี้ เห็นจริงอย่างหนึ่ง การเห็นจริงอย่างหนึ่งนี้ เห็นเพราะอะไร เพราะบุญกรรม คุณิ
พระนาคิตะ เห็นไหม เคนจกรรมอยู่นี้ แล้ววิตกวิจารณ์เลย

โห เราเป็นคนทุกข์คนยาก คุณิ มันมีงานมหรสพใช่ไหม แล้วคนเขาไปเที่ยวงาน
มหรสพ เขาก็ร้องรำทำเพลงกันไป คุณิ เขามีความสุขรื่นเริง เพราะโลกนะ เห็นไหม
ไปชมมหรสพมันก็ต้องสนุกสิ แล้วตัวเองก็ทุกข์ยากเลยนี้ คุณิ โอ้โฮ เคนจกรรมนี้ล้ำเต็มที
เลย เทวดานี้ หลวงตาบอกเลย เทวดากับพระนาคิตะ ต้องเป็นเครือญาติกัน ไม่เป็นเครือ

ญาติก็เป็นเพื่อนที่ปฏิบัติร่วมกันมา แล้วขณะที่ตายไปแล้ว แต่จิตดวงหนึ่งไปเกิดเป็น เทวดาอยู่ จิตดวงหนึ่งไปเกิดเป็นพระนาคิตะ

แล้วพระนาคิตะเดินจงกรมอยู่ไฉน เทวดามาขยับยั้งกลางอากาศเลย นี่แล้วก็เปล่งเสียงออกมาไฉน คนที่เขาจะไปเดิน เขาไปเที่ยวชมหรสพนั่นนะ พวกนั่นนะเขายังหลงอยู่ในวิภวภูฏะ พวกนั่นเขาเป็นคนมีคบอด คนที่ประเสริฐคือท่านต่างหากละ ท่านที่เดินจงกรมอยู่ นี่ ท่านเป็นผู้ประเสริฐนะ ท่านเป็นผู้ประเสริฐ ท่านนะ เพราะคิณนั่นนะ พระนาคิตะได้สติขึ้นมา พระนาคิตะเดินจงกรมไปนะ พระนาคิตะเป็นพระอรหันต์ในคิณนั่นนะ เพราะเทวดานี้มาเตือน

ที่นี่ เพราะมันมี ถ้าเห็นจริงนี้ มันมีบุญมีกรรมกันมา แล้วอย่างเรา นี้โยมที่นั่งกันอยู่นี้ละ อย่าคิดนะว่าโยมไม่เคยเกิดเคยตายมา โยมต้องมี มีญาติ มีมิตร มีสหายมาทั้งนั้นเลย แล้วญาติ สหาย มิตรที่เคยคบตั้งแต่ชาติไหนๆ มาที่นี่ เขาไปอยู่ในภพไหนนี้ เขาจะ ถ้าเป็นห่วงเป็นใยนะ เขามาเตือน ดูพระพาหิยะสิ พระพาหิยะเห็นไหม นี่เรือแตกมานะ แล้วพอขึ้นฝั่งเห็นไหม ไปนุ่งเปลือกไม้เห็นไหม คนเขาก็กราบบูชากันใหญ่ว่าเป็นพระอรหันต์ เห็นลาภสักการะ ก็เลยคิดไฉน

นี่ เทวดามาก็เตือนอีก ท่านไม่ใช่พระอรหันต์ ท่านไม่ใช่พรหม บัดนี้พระอรหันต์เกิดแล้ว พระพุทธเจ้าเกิดแล้ว พระพุทธเจ้าอยู่ที่นั่น บอกเลยนะ เพราะเป็นเพื่อนกันมา เป็นเพื่อนกันมานี้ เป็นพระกันมาตั้งแต่สมัยก่อนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ๕ องค์ แล้วนัดกันไป ขึ้นไปบนภูเขาตัด แล้วนัดกันนะขึ้นไป ถ้าไม่สำเร็จจะไม่ลงมา ทำบันได เป็นบันไดผูกขึ้นไป แล้วถีบบันไดทิ้ง มี ๒ องค์สำเร็จไป พอสำเร็จก็หะลงมาอีก ๓ องค์ไม่ยอม และอีกองค์หนึ่งได้อานาคา ก็ตายบนนั้น แล้วนี่พระพาหิยะก็ตายบนนั้นด้วย

ได้สร้างบุญกุศลขนาดนี้ แต่มันไม่ถึงที่สุดใจ แล้วพอมารเกิดเป็นพระพาหิยะนี่ เรือแตก เรือแตกกลับมาที่เห็น ขึ้นมานี้ก็ มันไม่มีอะไรมา เปลือยกายมา พอขึ้นไป ประชาชนก็เอา นุ่งเปลือกไม้ พอขึ้นเปลือกไม้ อุ้หุ้ย คนก็ เขาเคารพนบนอบกันใหญ่เลย โอ้โฮ มหัศจรรย์ สิ่งมหัศจรรย์ เขาตื่นตื่นกัน เขาก็เอาลาภสักการะมาถวายมากเลย ตัวเองก็สมอ้างเป็นพระอรหันต์ไปเลย ก็เลยทั้งนั้นนะ

นี่ เพื่อน ในสิ่งที่เคยปฏิบัติกันนะ ๕ องค์ นี่มาเตือน ท่านไม่ใช่พระอรหันต์ ท่านไม่ใช่ พระอรหันต์นั่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดแล้วนะ ก็ไปฟังเทศน์ไป ฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี่ไง

“พระพุทธเจ้าบอกบิณฑบาตอยู่”

“คนเราชีวิตมันอาจจะสั้น ขอให้เทศน์เถิด อะไรก็ได้”

พอเทศน์ปั๊บ ปึ้ง พระอรหันต์เลย เพราะอะไร เพราะสร้างมาขนาดนี้ ขอบวช เอหิภิกขุ “เธอไม่มีบริวาร”

ไปหาบริวารอยู่ควายขวิดตายเห็นไหม นี่เราจะบอกว่า การเห็นจริงนะ เห็นจริงได้ เห็นโดยนิมิตจากภายในก็ได้ จากภายในนิมิตนี้มันแบบว่ามันเห็นของมันเอง ที่นี้การเห็นยังงี้ก็แล้วแต่ เราจะบอกว่า เห็นสิ่งนี้มันเป็นเรื่องของส่งออก มันต้องเห็นนะ เรามีเครื่องญาติ เครื่องญาติก็เครื่องญาติใช่ไหม แต่เครื่องญาติเป็นเราหรือเปล่า ไม่ใช่ ถ้าไม่ใช่สิ่งที่อะไรก็ได้แล้วแต่ รับรู้ แล้วต้องกลับมาที่ตัวเรา

การแก้กิเลสคือการแก้ที่ใจเรา ภาวสวะภพนะ อวิชชาสวะ ภาวสวะ กิเลสสวะ ตัวภาวสวะ ตัวภพ ตัวจิตนะ กิเลสมันอยู่ที่นี้ ถ้ากิเลสอยู่ที่นี้ จะไปทำอะไรก็ได้แต่นะ สูญเปล่า เน้นซ้ำ เสียเวลาทั้งนั้นเลย ย้อนกลับมาที่จิตนี้ กลับมาที่ฐานของมัน กลับมาแก้กิเลสที่นี้ ต้องกลับมาสงบที่นี้ แล้วเห็น กาย เวทนา จิต ธรรม เท่านั้น สิ่งอื่นแก้กิเลสไม่ได้ แต่จะบอกว่าไม่มีไม่ได้

เห็นไหม พอบอกว่าพุทโธ พุทโธนี่จะเกิดนิมิต จะคิดนิมิต ไม่ใช่ ย้อนกลับมา พันธุกรรมอีกล่ะ พันธุ์พืชอย่างนั้น จิตอย่างนั้น มันต้องเป็นอย่างนั้น สิ่งที่เห็นคือจิตมันสร้างมาอย่างนั้น เหมือนกับคนที่มันเป็นโรคเป็นภัย มันเป็นโรคนั้นนะ แล้วบอกมันห้ามไม่ให้เป็นอย่างนั้น จิตที่มันเป็นโรคนั้น มันเป็นคุณสมบัติอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น แล้วครูบาอาจารย์ต้องแก้ไขไปตามข้อเท็จจริงนั้น ไม่ใช่ห้ามมิ ไม่ห้าม ไม่ใช่ มันมีของมันอย่างนั้น พอมีของมันอย่างนั้น ทำไปมันถึงเกิดผลอย่างนั้น แล้วเกิดผลอย่างนั้น เราจะแก้ไขอย่างไร เราต้องมีครูบาอาจารย์ที่แก้ไข

นี่ไง ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้ไง เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ มันทำมาเองทั้งนั้น ใจมันทำมา มันถึงเป็นผลอย่างนั้น นี่ไง พระพุทธเจ้าถึงมาเปิดกว้าง นี้ดูตามที่ว่า ชั้นของปัญญา

เห็นไหม ขนาดของปัญหานี้ไม่มีขอบเขตเลย ชั้นของสมาธินี้ ชั้นของฌานนี้ ๔๐ ห้อง ๔๐ วิธีการ แต่พระไปพูดกันนะ อันนั้นผิดหมดเลย ต้องของฉันทคนเดียว ไอ้เราพูดถึงคำบริกรรมไป คำบริกรรมต้องมีคำบริกรรม ถ้ามีคำบริกรรมมันมีการกระทำของมัน มีกิจจะมีกิจ ไม่มีกิจเป็นสมาธิไม่ได้

ถ้ามันเป็นที่ว่า รู้ว่าว่างเห็นไหม เราใช้คำว่ารู้ว่างทุกทีเลย รู้ว่าง นี่เราคูสิ คุณขาวสิ เราคูละครสิ เรามีอารมณ์ร่วมกับเขา แล้วเราคูภาพที่มันสะอาด คุณฟังกสิณสิ มันก็รู้ว่าว่าง แต่ตัวมันว่างหรือเปล่า ถ้าตัวมันไม่ว่างไม่ใช่สมาธิ มันไปรู้ว่าว่าง ตัวมันเองไม่ว่าง ถ้าตัวมันเองไม่ว่าง ตัวเองไม่มีกำลัง ถ้าตัวเองไม่มีกำลัง ตัวเองวิปัสสนาไม่ได้ รู้ว่าว่าง ว่าง ว่าง

นี่มันบอกเลยนะ โมกขราชนะ นี้ดูโลกให้ว่างๆ แล้วกลับมาถอนอรรถานุกิณฐิ ที่รู้ว่าว่างนั้น อรรถานุกิณฐิ อยู่ที่ตัวจิตนี้ ไอ้ที่รู้ว่าว่าง แล้วก็ว่าง แล้วก็ว่างกันไป ก็เหมือนกับทางคฤหัสถ์ เห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง มันก็ปล่อยวาง ว่างกันหมดนะ ว่างแบบจืดชืดน้ำใจ จืดชืดไปในน้ำนี้ ไปตามประสา ยถากรรมนะ มันว่ามันว่าง ก็ว่างซี ก็ว่างเพราะมีงไม่มีประโยชน์ ว่างเพราะมีงไม่มีสติ ว่างเพราะมีงไม่รู้จักอะไรเลย

พระพุทธเจ้าไม่สอนอย่างนั้นหรอก ว่างมีสติเว้ย ตัวเราว่างเว้ย เรามีกำลังเว้ย แล้วมันจะว่างได้อย่างไร ถ้าไม่มีคำบริกรรม นี่ไงมันถึงบอกว่า ที่ปัญญาอบรมสมาธิกับที่เพ่งดูกันนะ ไม่ใช่หรอก เพ่งดูก็อย่างนี้ เพ่งดูก็เหมือนกับว่างนี่ละ แต่ถ้าพูดถึงปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิเห็นไหม คำว่าปัญญาอบรมสมาธินี้มีการกระทำไหม ถ้าไม่มีการกระทำ มันจะแบ่งแยกถูกผิดได้อย่างไร คิดอย่างนี้นะ เอ็งคิดมากที่ร้อยที่พันหนละ คิดอย่างนี้ มีงเหยียบหัวใจตัวเองมากี่พันครั้งละ

เดี๋ยวก็ร้องไห้ เดี๋ยวก็ร้องไห้ เดี๋ยวก็คิดอีกละ แล้วทำไมมันถึงคิดละ ก็มันมันง มันก็เห็นผลเห็นโทษง มันย้อนกลับง นี่ปัญญา มันจะแยกอย่างนี้ แล้วพอมันง พอมันง ไม่คิด ไม่คิดอยู่ไหน ไม่คิดมันก็ปล่อยวาง ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วพอมันสงบไปเรื่อยๆ สงบไปเรื่อยๆ มันทันไปเรื่อยๆ ช่องระหว่างความคิดมันก็ห่างขึ้นเรื่อยๆ ห่างขึ้นเรื่อยๆ

ถ้าใหม่ๆ ว่า พอหยุดปั๊บ เดียวคิดแล้ว หยุดแค่แป๊บเดียว แล้วไหนสมาธิอยู่ไหนวะ หยุดแป๊บเดียว หยุดแป๊บเดียวก็เห็นเหมือนกับคนทำงานเป็นนะ แยกไปเรื่อยๆ แยกไปเรื่อยๆ แล้วพอมีสติ มีสติเห็นไหม นี่จับผู้ต้องหา จิตนี้มันเป็นตัววิชชา จิตนี้เป็นตัว

พลังงาน แล้วมันคิดอย่างไร มันเสวยอารมณ์ไง ขณะที่มันเสวยอารมณ์นี้ เราจะเห็นการ
จิตเห็นอาการของจิต จิต ความคิดไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ความคิด อาการของจิตกับตัวจิตมัน
คนละอันกัน แต่มันธรรมชาติของมันไวมาก มันจะเร็วมาก มันจะประสานกันตลอดเวลา

แล้วเราไปเห็น เราไปหยุดมันได้ เราเห็นช่องว่างของมัน เห็นช่องว่างของมันบีบ
แล้วมันกลับมาคิดอีกนี่ มันคิดอย่างไร จับได้หมดเลย พอจับได้บีบ อ้อ พอพลังงานเข้า
ไปบีบ มันก็เป็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อะไรเป็นรูป ก็ความรู้สึก ความคิดนี่
เป็นรูป เวทนาคือความพอใจ คิดดีก็ เหม สุข คิดไม่ดีก็ทุกข์ แล้วมันคิดได้อย่างไร มัน
ต้องมีข้อมูล ข้อมูลคือสัญญา แล้วสัญญามันเป็นอย่างไร สัญญามันต้องมีสังขารปรุง ถ้า
สังขารไม่ปรุงมันจะคิดได้อย่างไร

แล้วคิดขึ้นมา ถ้าไม่มีการประสาน ใครประสานขึ้นมาให้เป็นอารมณ์ความรู้สึก
มันจะประสานได้อย่างไร ก็มีวิญญาณ ชัดเจน ชัดเจนมาก แยกพับ! เหมือนกงล้อนี้มัน
หมุนไปไม่ได้ เพราะเราตัดกงล้อให้มันหมุนไปไม่ได้แล้ว หยุด ความคิดไม่ได้ กุจะกด
ให้หยุดตรงไหนก็ได้ กดไม่ให้คิดยังงี้ก็ได้ คิดไปจนถึงที่สุดแล้วนี่ มันกำลังมันพอ มัน
แตกนะ ชั้นนี้เป็นชั้น จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกพับ! โสคาบัน

ชั้นไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชั้น ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์
ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ ชัดเจน ไม่ต้องมีใครบอกหรอก ถ้าคนบอกยังสงสัยอยู่ ไม่ต้องมีใคร
บอก จิตประกาศในหัวใจเอง มันมีคนทำมาได้แล้ว พยานหลักฐานยืนยันได้ นี่ปัญญา
วิมุตติ ไม่ใช่มาโอ้โลม ปฏิโลม มาผูกข้อมือกันอยู่นั่น ผูกกันไปที่ผูกกันมา เวรกรรม

โยม : หลวงพ่อครับ เราารู้สึกว่า มันมีความคิด ๒ อัน เถียงกันอยู่ อันหนึ่งเรารู้สึก
เหมือนกับว่า มันพยายามจะดึงเราไปให้หลุดวงโคจร อีกอันหนึ่งเราก็อยากจะดึงรั้งไว้
อันนี้มันเป็นความบ้าของเราหรือเปล่า

หลวงพ่ : ไม่ที่เราพูดเมื่อก็ ว่าเกมส์คอมพิวเตอร์ เกมส์ที่เด็กๆ มันเล่น เห็นไหม แพ้
กับชนะไง แล้วความคิดอย่างนี้เกิดขึ้นมานี้ นี่เริ่มทำงานได้แล้ว ถ้าเริ่มทำงานได้แล้วนะ
มันจะรั้งกัน ความคิด ๒ อันจะรั้งกัน ความคิดอันหนึ่ง นี่หลวงตาพูดอยู่ ถ้าธรรมนั่งใน
หัวใจ จะสุขมาก ถ้าความคิดบวก คิดแล้วเห็นผลเห็นโทษนะ คิดแล้วมันปล่อยหมด อู๋

ฉะนั้นมันต้องหัวทิ่มหัวต่าอย่างนี้ จนเข็ดนะ จนกิเลสมันหลอกจน โอ้โฮ เซอจน เอ้อ จนเข็ด จนเข้าใจ เอ้อ มีงหลายรอบแล้วนะ มีงหลอกกุหลายทีแล้ว มีงหลอกกุหลายที เดียวเอาใหม่

อย่างนี้จริงๆ ถ้าทำนะ ถ้าทำแล้วมันมีการก้าวเดิน มันมีการพัฒนา มันจะเป็นอย่างนี้ วิปัสสนานี้ก็เหมือนกันนะ เวลาเราเห็นกายนี้ เจโตวิมุตตินะ เห็นจิตสงบแล้ว ตั้งกายขึ้นมา ถ้ากำลังไม่พอนี้ มันยังหลุดเลย มันยังโยกยังจับไม่ได้เลย ไม่ได้ทิ้งเลย นี่เราได้ อย่างนี้มาจากหลวงปู่เจี๊ยะ ของเราเองนี่ เราได้ทางปัญญามากับหลวงตา แล้วมาอยู่กับ หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะกระที่บเอา เห็นเราเป็นพระเด็กๆ ใจ

มีงนะ จำของอาจารย์มาทั้งนั้นนะ ถ้ามีงจะทำได้ มีงต้องพิจารณาภายใต้ อ้าว ได้ ก็ต้องได้สิวะ เราก็ภาวนาเห็นเลยนะขึ้นมา ถ้ากำลังดีๆ นี่มันละลาย ฟึบ ฟึบเลย ทำอีกๆ ถ้ากำลังไม่พอนี้ไม่ได้ละ ไม่ได้แล้วกลับมา กลับมาพุทโธ กลับมาพุทโธ กลับมาตั้งใหม่ ไม่ใช่พูดนะ นี่แบ่งตรงนี้ชัดเจน เพราะว่า ทำมา ๒ อย่าง แล้วชัดเจน แขนซ้าย แขนขวา ถนัดซ้ายก็เขียนไปอย่างหนึ่ง ถนัดขวาก็เขียนไปอย่างหนึ่ง แล้วถูกเขียนได้ ๒ มือ

แล้วมันทำไม มันจะเป็นไปไม่ได้ได้อย่างไร เป็นไปไม่ได้ เพราะเราทำไม่ถึงเท่านั้นเอง จะเดินไปซื้ออาหารกินนี่ เดินไปไม่ถึงร้านก็บอกอาหารไม่มี ก็มึงเดินไปไม่ถึงร้าน มีงเดินไปที่ร้านสิ อาหารเต็มร้านเลย พอเดินยังไม่ครึ่งทางนะ หหมดแล้ว กลับเอะไม่มีแล้ว สงสัยปิดร้านแล้ว ใส่นู้นก็ไม่มี ใส่นี้ก็ไม่มี ก็เอ็งเดินยังไปไม่ถึงร้านมันเลย เอ็งยังไม่เห็นร้านเลย แล้วเอ็งจะเห็นอาหารได้อย่างไร

บางที่เราพูดบ่อยเลย ของต่างๆ ที่มันอยู่ในหัวใจเรานี้ละ อยู่กลางอกนี่เอง แล้วหากัน เวลาเราคุยกับโยมนี้เราพูดอย่างนี้ แล้วไปดูพระเราสิ พระเรานี่ปฏิบัติมาก็ปีละ ๑๐ ปี ๑๐ พรรษา ก็มี ๕ พรรษา ๘ พรรษา ๙ พรรษานี้ ฝึกมาเต็มเหมือนกัน คุณนี้ เรานี่พยายามอย่างเดียวเลย ที่นี้บางที่มันแรงไม่ได้ มันแรงไม่ได้เพราะแคะมันร้อน บางทีเราจะให้เขาทำทั้งวันๆ ไม่ได้ เขาหลบแคะเราก็ทำเป็นมองไม่เห็น แต่ถ้ามันเป็นต้นไม้ก็รั่มๆ นะ มีงทำไมไม่ทำ งานมีงนะ มีงจะมายุ่งอะไรงานของเขา ใส่นี้ไปแย่งโลกเขาทำนะ

งานนี้โลกเขาทำกันนะ งานของพระมันก็ทางจงกรมนะ ฉะนั้นพระบางที่ถึงไม่ให้รับผิดชอบมากเกินไป ให้รับผิดชอบเฉพาะ ก็อย่างนี้ เหมือนกัน นี้เวลาพูดอย่างนี้

พูดเพื่อให้โยมออก ให้มีกำลังใจประพฤติปฏิบัติ แล้วพระมันนักรูปก็อยู่แล้ว นักสู้อยู่แล้ว ทำไม่ไม่ปีมัน แล้วปีขึ้นมา มันจะมีก้องค์ขึ้นมา จะมีเป็นศาสนทายาท

ครูบาอาจารย์ที่มีลักษณะ จะพูดอย่างนี้ทุกคนนะ สร้างพระได้อีกหนึ่งนะ ประโยชน์มหาศาลเลย นี่พระเจ้าอโศกนะ สร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัด ใจ เป็นญาติกับศาสนา หรือยัง? ยัง ต้องไปเอาพระมหินมาบวชนะ สร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัด ยังไม่เป็นญาติกับศาสนาสักนิดหนึ่งเลย ก็สร้างวัดถุนะ ถามว่าแล้วตัวเองจะเป็นญาติกับศาสนาได้อย่างไร ก็ต้องไปเอาลูกมาบวช นี่ใจ ประเพณีบวชลูกนี่ใจ เอาลูกมาบวชจะเป็นญาติกับศาสนา

นี่ก็เหมือนกันนะ เราเอาลูกเข้าไปค้าศาสนา เห็นไหม พ่อแม่เอาลูกไปบวช ไปบวชเพื่ออะไร เพื่อตัวเองเอาใจ เอาเลือด เอาเนื้อ เอาเชื้อใจของเรานี้ไปค้าศาสนาไว้ สืบทอดศาสนา ๑๖ กับ แคบวชนี้แหละ เพราะอะไร เพราะนี้ยามเฝ้าแผ่นดิน นี่ยามเฝ้าศาสนา พระนี้ ตั้งแต่พระพุทธเจ้าปรินิพพานมา พระไม่เคยขาดเลย ถ้าพระขาดไม่ครบสงฆ์ บวชไม่ได้

นี่เวลาเป็นญาติกับศาสนา เอาลูกมาบวชใจ นี่เราสร้างวัดมา ๘๔,๐๐๐ วัด แล้วนี่เรา ถ้าปลุกปลอบใจใจ นี่ครูบาอาจารย์ยังต้องปลุกปลอบใจ ปลุกปลอบใจไปที่ไหน มันก็ทวนกระแสดลกลับมาที่ใจเรานี่ใจ สู้กับตัวเอง สู้กับกิเลส เวลาอย่างที่ว่านี้ เวลาโยมถามเวลาภาวนาเป็นอย่างนั้นนะ สนุกนะถ้าภาวนา แต่เวลามัน มันไม่ใช่สนุกอย่างเดียว ก็พานะแข่งชนะทุกนัด ทุกนัดไป มันจะเป็นไปได้อย่างไร มันก็มีแพ้เหมือนกัน มันมีแพ้มีที่ถอยเหมือนกันนะ แล้วไอ้แพ้มันง่ายด้วย ไอ้ชนะนี่น้อยนัก

แล้วพอชนะได้นี้ พื้นฐาน เริ่มต้นนี้ การปฏิบัติเริ่มต้นนี้ยากที่สุด กับขั้นสุดท้าย เพราะ เพราะเริ่มต้นนี้มันจับต้นชนปลายอะไรไม่ถูกเลย แต่พอได้ขั้นแรกไปแล้วนี้ มันเป็นสาย มันเหมือนกับ มันเป็นข้อต่อ เพราะชั้นนอก ชั้นใน เห็นไหม มันมีข้อต่อมันสืบต่อกันได้จาก โสคาบัน สกิทาคานี่มันข้อต่อกันได้ ถ้าพิจารณากาย เห็นไหม พิจารณา กาย กายนอก กายใน กายในกาย

แล้วพอถึงที่สุดแล้วนี้ นี่กายไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่กาย มันตัดพับเลย มันจะหมด มันจะว่างหมด พอว่างหมดมันก็เหมือนกับขั้นแรก คือต้องหาใหม่ ต้องหาใหม่เห็นไหม หาใหม่หาใคร หาวิชา คือพลังงานนะ ความคิดไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ความคิด คิดที่ไร

ความคิดนะมันเป็นขั้น มันเป็นสัญญา มันเป็นสัญญาเห็นความคิด ความปรุง ความแต่ง
นี่ ปัญญาอย่างหยาบๆ เห็นไหม

แต่เวลาถึงที่สุดแล้วนี่ ใ้อปัญญาญาณนี้มันคิดไม่ได้เลย ตัวมันเองมันคิดไม่ได้
แล้วตัวมันคิดไม่ได้นี่ มันจะเกิดปัญญาได้อย่างไร แล้วปัญญา ตัวปัญญาที่มันจะทำลาย
ตัวมันเองนะ มันทำลายได้อย่างไร นี่ที่ว่ามันยาก มันยากอย่างนี้ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอย
สะกิดนะ นิพพานแน่นอน เพราะมันว่างหมด ว่างหมด แต่ทิวในตัวของมันเองมี

หลวงตาพูดเห็นใหม่ ว่างข้างนอก ข้างในยังไม่ว่าง ต้องว่างข้างนอกด้วย แล้วต้อง
ตัวเองต้องว่างด้วย ว่างหมดเลย โลกนี้ บ้านนี้ว่างหมด แต่ยืนขวางอยู่นั่นนะ มันไม่เห็น
หอรอก แล้วใครสะกิดให้มันเห็นได้ล่ะ ในเมื่อมันคิดว่ามันว่างหมดนะ ก็เราเข้าไปในบ้าน
มองไปสิ กวาดไป ว่างหมดเลย กวาดไปทางไหนมันก็เห็นหมด ว่างหมดทำไม เพราะตา
มันส่องออก แล้วมีอะไรสกปรกล่ะ ก็บ้านกูสะอาด แล้วใครจะบอกว่า มึงนั่นนะขวางอยู่ ก็
ตัวกูเป็นคนบอกว่าง กูจะบอกมึงได้อย่างไร ก็กูเป็นคนบอกว่าว่างนะ

อ้อ ลองทำไปสิ มันส์น่าดูเลย ตัวเองทะเลาะกับตัวเองนี่ล่ะ โอ้ย เป็นชั้นเป็นตอน
เข้าไปนี่ เจ๊าะ เจ๊าะ เจ๊าะ เล่นกันเองเลยล่ะ

โยม : อย่างหลวงพ่อบอกว่าเล่นกับตัวเอง เหมือนเกมส์คอมพิวเตอร์นะมันส์
น่าดูเลย โลกทั่วๆ ไปนะ เขาชอบเล่นกับเกมส์ข้างนอก คราวนี้มีวิธี หรือว่ามี หรือ
ประเภทของคนนี้ มันเป็นอย่างนี้ ทำไม่ถึงชอบ โดยจำนวนคนนะหลวงพ่อบอก ชอบเล่นกับ
เกมส์ข้างนอกมากกว่าเยอะมากเลย

หลวงพ่อบ : แน่นอน เพราะมันเป็น นี่ไงพระพุทธเจ้าใช้คำนี้คำเดียว จบเลยนะ ตาม
กระแสกับทวนกระแส โลกคือการตามกระแสไป นั่นมันเรื่องของโลก แต่ธรรมะคือการ
ทวนกระแส แล้วการทวนกระแสนี้ คนทำได้น้อยมากๆ มันทวนกระแสเข้าไปใน เห็น้อย
ว่าอย่างนั้นเถอะ ทุกคนนะ ลอยคอไปตามน้ำ แล้วมีอยู่คนๆ หนึ่ง คนบ้า มันค้นว่ายนน้ำ
ว่ายทวนน้ำขึ้นไป นี่การปฏิบัติคือว่ายทวนน้ำ ทวนเข้าไปหาใจของตัวเองไง

โยม : แล้วอย่างคนตอนนี้ มันกำลังทวน กำลังตามๆ กระแสอยู่ ฟังคราวนี้
เกิดปึ้ง อยากทวนบ้าง กลับไปมันก็ตามอีกแล้ว

หลวงพ่อก็คือเพราะมันมีเชื้ออวิชชามันครอบงำอยู่แล้วโดยธรรมชาติ มันก็ต้องแบบว่ามีความเข้มแข็ง มันต้องมีความเข้มแข็ง เพราะธรรมดานี้ อย่างโยมนี่ พุคจริงๆ พุคนำสงสาร คิดได้โดยนะ อย่างเช่นไปปฏิบัติ

อย่างที่หลวงตาท่านพูดเห็นใหม่ เวลาท่านเรียนอยู่นี้ ไปเดินจงกรมสิ หุย จะไปนิพพานแล้วหรือ อย่าเพิ่งไปนะ แม้แต่พระยังแซวกันเลย นับประสาอะไรกับโยม พระก็พระ มึงปฏิบัติให้มันดูสิ มันหัวเราะเยาะมึงเลย นิพพานไม่มีหรอก เว้นไว้แต่ มาปฏิบัติกันในวงของกรรมฐาน ในวงครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นของจริงนี่ต่างหากละ

ที่หลวงตาบอก ต่อไปไปวัดเขาหัวเราะเยาะจนไม่กล้าเข้าวัด ต่อไปนะ นี่พูดว่าอย่างนี้ ไม่ใช่ไปเอาส่วนที่สังคมนั้นเป็นใหญ่ใจ เราคนเดียวต่างหากที่ต้องต่อต้านมัน เราคนเดียวต่างหากนี้แหละ ถ้าต่อต้านได้นี้ จิตใจมันเข้มแข็งจากภายในใจ แล้วเราต่อต้านเอง แล้วเราทวนกระแสเอง เราเข้าไปทำของเราเอง มันอย่างนี้ มันถึงบอกว่า เวลาที่ว่า นี่พระพุทธเจ้าเห็นใหม่

๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย พระอรหันต์นะแสนกัป จะบอกเลยว่ามันอยู่ที่จิตตัวนี้ด้วย ถ้ามีจิตตัวนี้ปึบนี้ ความคิด ความมองอาของมัน จิตตัวนี้มันยื่นทวนกระแสได้ใจ ไม่อย่างนั้นนะ มันบารมีไม่ไหว กำลังของจิตนี้มันไม่ไหว มันสู้ไม่ไหว คุณนี้ อธิษฐานเลยนะ ตลอดรุ่งอยู่คนเดียวในห้องนี้ มึงสู้ไหวไหมละ ไม่มีใครเห็นนะ ภูนอนนอนสักหน่อยไม่ได้หรือ

คือเราตั้งสัจจะของเราเอง เราก็ต้องมั่นคงกับสัจจะของเราเองนะ เพราะยิ่งใหม่ๆ นี้ เรานะไปอยู่ในสังคมที่ว่า เขาบอกว่า วัดปฏิบัติก็ไปหาแล้ว แต่เวลาไปจริงๆ แล้วเขาก็ไม่ได้ทำกัน พอไปทำอย่างนี้ โธ่ มีพระนะ เวลามาอยู่โพธารามใหม่ๆ พระนี้ไฟแรงมาก จบหมอ แล้วทำฎีกาถวายในหลวงเลย บอกไม่รับปริญญา จะบวช บวชปีเดียวนะ เรากลับมาอยู่โพธาราม กลับมาสักเลย

เราสู้แล้ว เราก็พยายามพูดนะ สัจธรรมมีนะมึง อยู่นั้นมันศาสนบุคคล นี่ไปเจอในสังคมมันทอดลอยใจ ลึก แต่ลึกไปเรากลัวเขาจะปฏิเสธศาสนาไปเลย เราพยายามกล่อมเขาบอกเขาเข้าใจ เขาว่าเข้าใจ เขาเชื่อมั่นในศาสนา ลึกแล้วจะไม่ทิ้งใจ แล้วนี่พอลึก

พอจิตมันสงบนี้ มันเห็นเป็นก้อนเนื้อนี้ ก้อนเนื้อแดงๆ นะเหมือนกับเราหมูน เราหมูนอย่างเนื้อวัว มันเป็นก้อนเนื้อ เป็นลื้อใหญ่ๆ นี้ หมูนเข้ามาทับรานะ พอหมูนเข้ามานี้ นั่งสมาธินี้ จิตนี้เรารู้ทีหลัง รู้ทีหลัง เพราะเวลาเราปฏิบัติแล้วเราจะเข้าใจ

พอจิต ถ้าคนจิตมันไม่สงบ มันจะเห็นก้อนเนื้ออย่างนั้นไม่ได้ จิตสงบแล้วเห็นกายขึ้นมา นี้ แล้วกายนี้มันเคลื่อนเข้ามาทับเรา จิตต้องสงบ ไม่สงบเห็นอย่างนั้นไม่ได้ ขนาดจิตสงบอย่างนั้นนะ ความตกใจนี้ สมาธินี้แตกออกจากสมาธิเลย ผงะออกจากสมาธิมาเลย

แล้วมันปริกาใครไม่ได้ สอนใครไม่ได้ เราก็คิด เราก็อ้างใจว่า เราต้องพิจารณา กาย เพราะมันมีพยานยืนยันต่อเมื่อพิจารณาเห็น ๒ รอบ พรรษาหนึ่งเห็นอย่างนี้ ๒ ครั้ง

ก็ตัวเองเข้าใจว่า เราต้องพิจารณากาย พอทำไป ทำไป มันจิตไปเรื่อยๆ ชา ชินชา ไปเรื่อยๆ ทำอย่างไรก็ไปไม่ได้ สุดท้าย เอ๊ะ อย่างนี้อะไรก็ไม่ได้ อะไรก็ไม่ได้ โอ๊ย เสื่อมหมดเลย เวลาจิตเสื่อม เสื่อมเกลี้ยงเลย แล้วเสื่อมเกลี้ยงเลย แล้วก็ทำอย่างนี้ มันก็ทำไปหาอาจารย์จวน

อาจารย์จวนก็อวิชชามังยังหยาบนี้ ก็กลับมา นี้ถ้าอย่างนี้ใช้ปัญญาอบรมสมาธิไปเรื่อยๆ แล้วมันก็เริ่มตัด มันเริ่มตัดเพราะอะไร เพราะว่า มัน มันจะแก้ตัวเอง แล้วพอมันแก้ตัวเองนี้ มันต้องผ่อนอาหาร

ที่นี้ผ่อนอาหารนี้อยู่ในปานะ ที่นั้นอยู่ในปานีคูติ โอโฮ ถ้าว่าเมื่อก่อน มันลิกลินขนาดไหน แล้วณมันก็ไปเก็บไอนี้ ไอนี้กลอนี้ เอมาน้ำ กลอนี้แช่น้ำ เข้าขึ้นมาก็หนึ่งกลอย ก็มีน้ำตาลคลุกก็เท่านั้นนะ ที่นี้เข้าขึ้นมา นี้ เราก็ต้องจัดฉันอิม มือเดียวใช้ใหม่ ที่นี้พอฉันมือเดียว ไปนั่งก็สัปหงก ก็จะผ่อนอาหาร มันผ่อนไม่ได้ มันผ่อนไม่ได้ มันผลองเวลาอาหารมานี้ มันก็ตัดกว่า ๑ มือ

พอฉันเสร็จแล้วก็เสียใจ อ้าว ไหนว่ามังจะผ่อนอาหารไป ทำไมเต็มท้องมาอีกละ อ้าว พุงนี้เอาใหม่ นะ เอาใหม่ก็ซ้ำเดิมอีก ซ้ำเดิมอีก จนมันตัดสินใจ เข้าทางจงกรม โทษนะ นี่มันเป็นเทคนิค ไม่มีใครว่า มังมันชาติชั่ว มังมันเลวทราม มังมันต่ำช้า ครูบาอาจารย์ทำไมท่านไม่คิดในรส มังทำไมคิดในรส มังทำไมชั่วขนาดนี้ เคนจงกรมนี้ค่าตัวเองอย่างนี้ ๓ -๔ วัน

พอเดินไปนี่ค่าตัวเองตลอด เข้าขึ้นไปมันก็ยังดก มันยังไม่ได้ พอถึงวันที่ ๓ ที่ ๔ นี้ มันปิ้งขึ้นมาเลยในทางจงกรมนะ นี่เวลาปัญญามันเกิดนะ แล้วมันขาดเลย ครูบาอาจารย์ไม่ใช่ตะเข้เว้ย ครูบาอาจารย์ไม่ใช่ตะเข้ ท่านไม่ใช่รูฐนี่ ความหมายของพวกเรา นี่ คือว่าถ้าท่านรสคือไม่มีรส รสต้องดับหมด ก็คิดว่ารสมันจะดับ มันไม่ดับหรือ

“ครูบาอาจารย์ไม่ใช่ตะเข้แน่ ท่านมีกลิ่น ท่านมีสัมผัส ท่านก็รูฐทุกอย่างแหละ แต่ท่านไม่ยึดมันถือมันมันต่างหาก”

พอมันปล่อยพับนี้ไง เราถึงพูดว่า รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมารไง พอมันตัดพับ พวงนี้เข้าไปนั่งที่ศาลานะ เวลาเขาเลื่อนกาละมังกลอยมานี้ แต่ทุกวัน ทุกวันเลื่อนมาก็ทัพพิศักปั๊วใส่บาตรทันทีเลย วันนี้เอาช้อนตักได้ไหมนี่

“กลอยค่านี้นะ มันก็มีรสชาติเท่ากับกาละมังนี้ กูกินกลอยคำเดียว กูเท่ากับกินกลอยกาละมังนี้”

ไม่คิดในรสเลย เมื่อก่อนต้องตักมาให้หอมใช่ไหม แล้วมันไม่ทันหรือ มันกลัวหิวกลัวป่วยแล้วไม่มีอะไรในท้องไง คิดแต่วิทยาศาสตร์ไง เดี่ยวหิว เดี่ยวปวด เดี่ยวอะไร

ตั้งแต่วันนั้นมานะ กลอยมานะ ตักขึ้นเดียว แล้วเหยี่ยมันด้วย กูกินมึงขึ้นเดียวนี้ กูเท่ากับกินทั้งกาละมัง เพราะกาละมังนี้คือรสนี่ ตั้งแต่วันนั้นมานะ กลอยผ่านไปผ่านมาเฉย สบายมาก นี่ตั้งแต่นั้นมา มันดีขึ้นไปเรื่อยๆ นี่พอรู้แล้วมันก็คุมสมาธิได้เรื่อยๆ คุมได้เรื่อยๆ เพราะเราทันมันละ นี่ก็ถยานปุณฺณ มันก็ละเอียดเข้ามาเรื่อยๆ จนไปจับจิตได้

ไปจับจิตได้นะ นั่นเดินจงกรมเหมือนกัน แล้วทางจงกรมทางนั้น เดินจงกรมอยู่ที่นี่ มันพอจับจิตได้นี้ มันเป็นข้างในมันจับได้แล้วมันเป็นนิมิตไง มันเป็นเหมือนกับผ้าแพรนะ ผ้าแพรเห็นไหม มันเป็นผ้าแพร เป็นผ้าแพรขาวๆ นี่ฟาดใส่หน้า พับ! พับ! เฮ้ย นี่มัน จิตมันเป็นรูปอย่างนี้เขียวหรือ โห ไหนว่าจิตเป็นนามธรรมที่มันไม่มีละ แล้วจิตนี้มันจับต้องได้ขนาดนี้ นี่จับจำเลยได้ จับ นาย ก. นาย ข. ได้ไง

พอจับได้ โห จิตมันมีนี่หว่า ขึ้นไปหาอาจารย์เลย

“อาจารย์ครับ ไหนว่าจิตมันไม่มีไง”

“แล้วใครบอกมึงว่าไม่มีล่ะ”

แอะ! พอจับจิตได้ก็แยกเลยเห็นใหม่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ บ๊ีบ! บ๊ีบ! แยกไปเรื่อยๆ แยกไปเรื่อยๆ แยกอยู่นั่นนะ พอแยกบ๊ีบ อารมณ์อื่นไปไม่ได้ อารมณ์อื่นไปไม่ได้

จากที่ว่าตัวเองนี่จะต้องเป็นพิจารณากายเห็นใหม่ แล้วคิดคุณสมบัติสมบัติน้อยขนาดไหน ถึงจะค่อยมาถึงว่า เราต้องพิจารณาจิตด้วยปัญญาวิมุตติ ถ้าพิจารณากาย เรานี่นะ พุทธิโพธารามนี่เขามีเขียนชื่อ เราก็ไปจุดศพกัน สมัยที่ยังไม่ได้บวชนะ แล้วศพไหนที่มันยังอืดๆ อยู่เนี่ย เขาก็มารูดไซ้ใหม่ รูดนะรูดเนื้อออก เพื่อเอากระดูกไปเผา เราก็ทำอย่างนั้นนะ เราพยายามจะนึก นึกขึ้นมาให้เห็นกายใจ ให้เห็นมันสยดสยองใจ นึกเท่าไรมันก็จืดชืด นึกเท่าไรมันก็ไม่เอาไหน นึกอย่างไรก็ไปไม่รอด

มันดีเดียวเดียว เดียวก็ล้มอีกละ จนมาจับตรงนี้ได้เนี่ย พอจับตรงนี้ได้มันก็ไปได้ พอไปได้ พอครบกระบวนการของมันบ๊ีบ เครื่องบินของอาจารย์จวนตก โอ้โฮ มึงอยู่ไม่ได้ มึงอิสระไม่ได้ มึงต้องหาคานข้าง มึงต้องหาคานนั่งคอมมิง มึงอยู่ด้วยตัวเองไม่ได้ เพราะมึงผิดพลาดมาขนาดไหนละ กว่ามึงจะเข้ามาถึงตรงนั้นได้ มึงทุกข์มาขนาดไหน มึงอยู่ด้วยตัวเองไม่ได้ มึงต้องเข้าบ้านตาด มึงต้องเข้าบ้านตาด บังคับตัวเองเลย

พอเข้าไปนี่ โธ่ ของจริงมันไปเจอของจริงนะ กระทืบเอาหัวที่มดินเลยนะ กระทืบกับกระทืบ ไม่มีอะไรเลย

เวลามันพูดนะ ถ้ามันพูดไม่ดี มันพูดอะไรไปมันก็ แบบว่า เวลาคุณนี่ เหมือนอย่างครูบาอาจารย์ท่านพูด ทุกองค์ที่สอน สอนมาจากประสบการณ์ของแต่ละองค์ หลวงปู่เจี๊ยะก็เทศน์สอนที่ท่านเห็นมาที่ท่านรู้มา หลวงตานี่เป็นปฏิสัมภิตา

ขั้นแรกผ่านเวทนาที่นั่งตลอดรุ่ง ขั้นที่สองเป็นธาตุ แยกธาตุแยกขั้นแล้วรวมหมด ขึ้นไปหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันบอกว่า เป็นเหมือนเรที่ถ้าสาริกา คิดตรงนี้ ๕ ปี ออกจากนั้นมาเป็นอสุภะ นี่คือ จากเวทนา จากธาตุ จากอสุภะ ขั้นสุดท้ายพิจารณาจิต เพราะจุดและต่อมคือจิต

หลวงตานี่เป็นพระที่มหัศจรรย์มาก ก็พิจารณาหลายหลาก แต่หลวงปู่เจี๊ยะนี่ เป็นกายล้วนๆ หลวงปู่ชอบกายล้วนๆ หลวงปู่คำดีกายล้วนๆ หลวงปู่คุณน่ะ นี่

พิจารณา นี่ปัญญาวิมุตติ ปัญญาจิตก็เหมือนกัน ฉะนั้นเวลาถ้าพิจารณาจิตมาอย่างนี้ละ มันเวลา พุทธธรรมนี้ เพราะอะไร เพราะมันมีข้อเปรียบเทียบ มันมีข้อเปรียบเทียบ มันมีการสื่อความหมายได้

แต่ถ้าเป็นพิจารณากายนะ มันเปรียบเทียบได้น้อย เพราะมันเป็นการดู ดูแล้วขยาย เป็นการเห็นภาพ แต่มีฤทธิ์ เพราะจิตมันต้องใช้กำลังสมาธิ พวกนี้มีฤทธิ์ หลวงปู่ชอบนี้ เห็นไหม เทวดาเคารพมาก แต่เวลาพุทธธรรมะ มันจะไม่แตกฉาน ก็อย่างพระสารีบุตรนี้ แหละ พระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะ

พระโมคคัลลานะไปเที่ยวสวรรค์ ไปเที่ยวนรกเอามาบอกพระพุทธเจ้า แต่พระสารีบุตรนี้เทศน์แทน นี่ไงปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ มันไปคนละแนวทางเลย ไม่ต้องไปตกใจ ไม่ต้องไปคิดว่าจะต้องเป็นอย่างนั้น จะต้องสมาธิ สมาธิไม่เป็นอย่างนั้น กูจะไม่มีสมาธิ กวายเป็นน้ำกับกวายเป็นแห้งนะ กวายเป็นแห้งมันจะเอาน้ำที่ไหน มันไม่มีน้ำ

โยม : หลวงพ่อคะ ขอโอกาส ที่ว่าท่านเดินจงกรม ๘ ชั่วโมงนี้ เป็นการต่อเนื่อง หรือว่ามี

หลวงพ่ : ไม่ต่อเนื่อง มันต่อเนื่องไม่ได้ เราจะเริ่มนับตั้งแต่เช้า ทุกวันเข้าไป เริ่มตั้งแต่ฉันอาหารเสร็จใช้ไหม เริ่มตั้งแต่ฉันอาหารเสร็จปั๊บ ฉันเสร็จ เพราะเรา เรานี้มัน (นี่พูดอีกละ) คนใฝ่ดี อ่านประวัติหลวงปู่มัน บอกว่าฉันข้าวเสร็จแล้วนะ เวลาพระชุกคั่นะ ปฏิปทานี้ เอาบาตรไปเก็บนี้ อย่างขึ้นกุฏินะ กิเลสนี้ร้ายมาก นี่ถ้าวงการปฏิบัติจะพูดกิเลส ซัดๆ แต่เวลามาพูดกับโยมนี่ มันต้องมีมารยาท นี่จะพูดอย่างนั้น โอ้โฮ กิเลสมันขนาดนั้น เชียวหรือ

เวลานี้ในปฏิปทาของหลวงปู่มันไปคูสิ เวลาฉันข้าวเสร็จแล้วนะ เวลาไปกุฏิจะอย่าเอาบาตรขึ้นไปนะ ถ้าเอาบาตรขึ้นไปนี้ ที่นอนมันจะเรียกให้นอนพักก่อน เอาบาตรขึ้นไปแล้วผลักเข้าไป ผึ่งผ้าเสร็จแล้วเข้าทางจงกรมเลย เราทำอย่างนั้นมาตลอด เรา บาตรนี้เราจะวางๆ เสร็จแล้วเราจะผึ่งผ้า แล้วเข้าทางจงกรมเลย จับเวลาไปเลยก็ชั่วโมง

ส่วนใหญ่แล้วนะ เกือบบ่ายโมง เพราะว่าฉันน้ำร้อนใจ ถ้าบ่ายโมงนี้นับไปเลยก็ ชั่วโมง ได้แล้ว ถ้าบางวันมีงาน พอมีงานขึ้นมา นี้ ต้องไปชดเชยเอาเวลาหลัง ทำอย่างนั้น ปั๊บ พอฉันน้ำร้อนเสร็จ น้ำร้อนเสร็จก็จะมาเดินจงกรมต่อ ถ้าวันไหนได้ ๘ ชั่วโมงแล้ว

สบายใจ นั่งสมาธิบ้าง เวลานั้น เดินไปนี่ บางทีมันพักขึ้นมาจะ นั่งสมาธิไม่นับนะ นับแต่ เฉพาะเดินจงกรม นั่งนี้ไม่เกี่ยวนะ นั่งนี้ของแถม เพราะเรานัดเดิน ไม่นัดนั่ง แต่นั่งนี้ เอาไว้ผ่อน เปลี่ยนอิริยาบถ

นั่งด้วย ๘ ชั่วโมงนี่เฉพาะเดิน แล้วมีนั่งอีกต่างหาก แต่นั่งไม่ได้เอามานับรวม เรา จะทำอย่างนี้ตลอดไป เพราะมันจะ พุคกับตัวเองว่า มิ่งพุจริต อายุตัวเอง ไม่กล้าพุจริต อายุ มันอายุใจนะ มันตั้งไว้ คูสิ เขาทำงานนะ นั่งโตะเนอะ เขียนหนังสือ ๒ ตัวนะ เขายัง นั่งวันละ ๘ ชั่วโมง แล้วเอ็งจะฆ่ากิเลสนะ เอ็งยังทำไม่ได้นี่ เอ็งอายุเขา เอ็งอย่ามาคุยว่า เอ็งเป็นพระ แล้วดันเป็นพระปฏิบัติด้วย อวดเขาอีกนะ ชูตงค์อีกต่างหาก โชว์เขาอีก อายุ เขาเออะ

มันจะทำของมันอยู่อย่างนั้นนะ แล้วนั่งต่างหากนะ ทำอย่างนี้ จะเกิดอะไรช่าง หัวมัน แล้วมีเกิดมาก เกิดนู่น เกิดนี่ ใหม่ ๆ นะนิมิตนะ โช้ อย่ามาคุยนะ นิมิตพวกเอ็งนะ ไร้สาระ เรามีภาค ๑ ภาค ๒ ภาค ๓ ต่อได้ทั้งวันนะ นั่งที่นี้เป็นอย่างนี้นะ มีภาค ๑ เดียว ไปต่อ นั่งใหม่มีภาค ๒ ต่อเลย พอมัน มันต่อไปเรื่อยๆ อ้าว เห็นนิมิตก็หายเลย ใอันนั้น เป็นใอันนั้น เวลาเพื่อนมา เฮ้ย วันนั้นมันนั่งกินเหล้ากันอย่างนั้น ภูเห็นอย่างนั้น ไซ้ใหม่ ไซ้ ใหม่ ไซ้บ้างไม่ไซ้บ้าง อ้าว ตายท่า ผิดก็มีหรือวะ

แล้วก็มาอ่านหนังสือที่ว่าเจอนี้ ตั้งแต่นั้นมา เลยเจ็ดใจ นิมิตนะนะอย่ามาคุย เห็น มาทั้งนั้น นั่งอยู่ที่นั่นเห็นที่บ้านว่าเพื่อนมันกินเหล้ากันขนาดไหน เห็นนู่น เห็นไปหมด ถูก บ้างผิดบ้างอย่าๆ กันไป เพราะกิเลสมันเต็มหัวใจ เวลาใครมาบอกวานิมิตถึงเข้าใจ เราเห็น มานะ มีภาค ๑ ภาค ๒ นั่งตั้งแต่ตี ๔ นะเรื่องหนึ่งนะ เดียวไปนั่งตอนใหม่เดี๋ยวมีภาค ๒ ต่อได้เลย

หลวงปู่ฝัน พุคนี้ซึ่งนะ สันคิบสันสุกใจ สันคิบสันสุก ใอันนั่งอยู่นี้ก็คิด ใอันอนก็ เลือกสัน ใอันนั่งสมาธิก็ยังเป็น ครูบาอาจารย์ที่เป็นนะ พุคแล้วซึ่งมาก ผ่านมาเยอะนะ เทียวพุคว่าคนนั้นผิด คนนี้ผิด คนนั้นหลงนะ เรานะเป็นมาทั้งนั้นแหละ แต่เอามาพุคนะ มัน พุคนะมันพุคเป็นคติ หลงมาเยอะ ถ้าให้พุคเรื่องหลงนะ ที่เอ็งเป็นๆ มานะ โทษนะ ภู เป็นมาหมดแล้วละ ภูเป็นอย่างนั้นเลย ภูหลงมาทั้งนั้นเลยละ ภูหลงมาก่อน แล้วหลงมา เยอะ พุคเรื่องหลงนี้ ๓ วันไม่จบแล้วกันละ

แต่เวลามันไต่เต้าขึ้นมาเนี่ย กว่าจะขึ้นตอนแต่ละทีเห็นใหม่ ที่เขามาพูดเห็นใหม่ สว่างโพล่ง สว่างโพล่งนะ ช้างกระดิกหูนะมึง เวลาสมุจเฉทปหานนะ มรรคสามัคคีมัน รวม พับ! จบเลย แต่กว่าจะมาสามัคคีนะ มัน ตังคบ้าง มันปล่อยบ้าง ไม่ปล่อยบ้าง ไอ้โฮ ผิดๆ ถูกๆ ดีบ้างชั่วบ้าง ผิดบ้าง ทุกขึ้นตอนเลย ไม่มีเข้ามาแล้วผลัวะ! จบ ไม่มีหรอก แต่ถ้ามันจะจบ ผลัวะ! เดียวจบเลย แต่กว่าจะผลัวะ! จบนี้ มันต้องลองผิดลองถูก ลองผิดลองถูก ผิดอย่างนั้น เดียวกิเลสหลอกอย่างนี้ เดียวกิเลสมันหลอกอย่างนั้น เดียว เป็นอย่างนี้ ต้อนไม่อยู่นะมึง

ทำมาทั้งนั้นนะ แต่เวลาขาดนะ อย่างที่เซ็นพูดนะ ไซ้ สว่างโพล่ง ปึง! แค้ก้าวข้าม ธรณี เป็นพระอรหันต์เลย แล้วพวกนี้ก็อยากได้ เขามาหลอกกันนะ ไอ้พวกที่ชาวพุทธก็ แหม เชื่อเขาเนะ ไปทิ้งอะไรหมดเลยนะ รอจะก้าวข้ามธรณีกันไง มันจะก้าวข้ามกองฟอน ต่างหาก เพราะมันไปทิ้งฐาน ไปเอายอดนะ มันจะก้าวข้ามกองฟอนนะ มันจะก้าวข้าม ชีวิตมึงนะ

ไม่ได้คิดเลย เพราะเราศึกษาหมด เราลองหมด แล้วเราไปลองกลับไปในมหายาน ในเซ็นนะ มันนั่งกันที่ ๑๔ ชั่วโมง มันเข้าโกอาณกันที่ นั่ง ๗ วัน ๘ วัน แล้วเวลามาบอก นะ ช่วงสว่างโพล่ง เราก็จะไปสว่างโพล่งกับมัน แล้วเวลามันนั่งที่ ๑๒ วัน ๑๔ วัน เคยทำ กันใหม่ เขาทำเกือบเป็นเกือบตาย แต่เวลามันเป็น มันเป็นเหมือนเรานี้แหละ นิ่งแฉลบ ลื่นนะ ช้างกระดิกหู งูแฉลบ ลื่น สว่างโพล่ง แร็บนะ ไซ้ แต่กว่าจะเป็นนะ เขาสมบุกสมบัน กันมาขนาดไหน แต่เราไปฟังคำสุดท้ายของเขาไง สว่างโพล่ง ง่ายๆ ทางลัด ลัดลงนรกไป

โยม : ท่านอาจารย์คะ ท่านอาจารย์ทำความเพียรไม่ต่อเนื่อง แล้วในช่วงเวลาที่จะนับต่อเนื่องถึง ๘ ชั่วโมงนี้ ประคองอารมณ์นั้นอย่างไร แล้วก็จำเป็นต้องขึ้นเวที ด้วยการเจริญพรหมวิหาร ๔ ไหมเจ้าคะ

หลวงพ่ : ไม่ต้อง ทิ้งมันไปเลย ทิ้งมันไปเลยเพราะอะไร เพราะเราไปปฏิบัติจน จนชำนาญเห็นใหม่ คนชำนาญกับคนไม่ชำนาญมันต่างกัน เวลาเราออกมาเนี่ย ใหม่ๆ นะ ใหม่ๆ นี่ทำสมาธิไม่ได้ เพราะมันหัดดิบ เราบวชนี้หัดดิบนะ ทำอะไรยากมาก แล้วนี่อยู่ ตลอดเวลานี้ จับไม้ก็พุทโธ ดูหนังสือเนะ ทำอะไรก็ได้ พุทโธตลอดเลย เพราะว่ามันทุกข์ มาก หักดิบนะ โธ อยู่กับเพื่อนนี้ สัญญาเลย เพื่อนนี้รักมาก รักไอ้โฮ วยุ่นนะ แล้วอยู่ดีๆ บวช พรีบ! เลย

มันคิดถึงเพื่อนใจจะขาด เย็นวันศุกร์นี่นอนไม่ได้เลย เพราะเย็นวันศุกร์มันวัน
เที่ยว พอเช้าวันจันทร์ ฮ่า รอดตาย พอเย็นวันศุกร์นี่มันจะคลั่ง พุทโธอย่างเดียว พุทโธ
พุทโธ พุทโธ นี่ขณะที่มันไม่เป็นใจ แต่ขณะที่ทำชำนาญแล้วนะ เพราะอะไร เพราะเรา
ไม่ได้ทิ้ง นี่เราเดินจงกรมอยู่ใช่ไหม อย่างสมมุติว่าบ่ายโมงนี่ ออกมาฉันทน้ำร้อน มันก็มี
สติพร้อมมาไง มันก็เหมือนเดินจงกรมนั่นแหละ แต่มันอีกกิริยาหนึ่ง ออกมาเดินจงกรม
ใช่ไหมล่ะ ออกมาฉันทน้ำร้อนใช่ไหม เราฉันทน้ำร้อนเพราะเราภาวนาอยู่ ใครจะรู้กับเรา

โทษนะ อยู่บ้านตาคนี้ คำนี้พระพูดบ่อย นี่เขาจะจำได้ไม่ได้นะ พระเขาคุยกัน
แล้วเขาประชุมกัน แล้วมันมีเพื่อนสนิทชื่อ... ลึกไปแล้ว เขาบอกว่า ...เว้ย มึงบอกไอ้หง
บทีลี วันๆ นี่ย่าให้มันทำหน้าที่เหม็นจี้ เครื่องขมิบใจ นี่เพื่อน นี่วงการพระเขาคุยกัน เฮ้ย เอ็ง
บอกไอ้หงบทีลี วันๆ อย่าให้มันทำหน้าที่เหม็นจี้ เหม็นจี้อะไร สติคู่พร้อมขนาดนี้ เขาไม่รู้
เรื่องหรือ

พระเล็กๆ นะ เด็กไม่เชื่อกันหรือ เขาส่งพระมาเตือนนะ เพราะธรรมดา เขาเล่น
กันสนุกสนานใช่ไหม ในวงการพระก็อย่างงั้นแหละ ฉะนั้นพอเรามาจริงจังนะ พอ
จริงจังนะเขามาเตือนเลย เขาให้พระมาเตือน บอกว่า บอกไอ้หงบมันที แล้วเขามาพูดกับ
เราจริงๆ นะ บอกว่า หมู่เขาบอกว่า เอ็งอย่าทำหน้าที่เหม็นจี้สิ ให้รีบเร่งกับเขาบ้าง ให้เล่น
กับเขาบ้าง แต่กูทำไม่ได้หรือ กูภาวนา

จะออกมาเห็นไหม ขณะที่เราเดินจงกรมแล้ว ออกมาฉันทน้ำร้อน มันก็มีงานฉันทน้ำ
ร้อน ฉันทน้ำร้อนเสร็จก็ทำข้อวัตร มันภาวนาได้ตลอดเวลาไง ทีนี้เราจะบอกว่า เราภาวนา
ตลอดเวลา เดียวโยมก็หาว่าเราไม่อีก ฮ้าว ภาวนาอะไรก็เห็นติดตามอยู่ภาวนาอะไร ก็ติดตาม
กูก็ติดตามภาวนาไป กูกวาดวัดกูก็มีสติ กูทำอะไรกูก็มีสติ เพราะมันแบบว่า พอภาวนาไป
แล้ว มันต่อเนื่องไปแล้ว

แหม จะต่อเนื่องก็ต้องแบบว่าจับมัดไว้เลย ห้ามกระดิกเลยหรือ "อึ้นนั่นมันคน
ภาวนาไม่เป็น คนภาวนาเป็นเขาขยับ ขยับอะไร เขาก็ภาวนาทั้งวันนะ ขยับไปไหนก็
ภาวนาทั้งนั้นนะ เพียงแต่เราไม่เอามานับใน ๘ ชั่วโมงนี่ไง เพราะมันไม่จดจ่อ เราจะ
นับใน ๘ ชั่วโมง เฉพาะอยู่ในทางจงกรมเท่านั้น ถ้านอกทางจงกรมเราไม่นับ เป็นของ
แถมไง นั่งยังไม่นับเลย

๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีนะ นี่ยืนยันใจ นี่บอกว่า ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีนะ เราถึงบอก
เลย มาอยู่ที่โพธารามใหม่ๆ นะ โคนเขาร้างแถมมาก เพราะเขาไม่ยากให้เกิด เราไอ้โตนี่จะ
ร้องห่มร้องไห้ ไอ้เนี่ย โยมอุปัฏฐากอยู่ เขาขอร้องบอก “หลวงพ่อย่าบิณฑบาตได้ไหม?
เพราะเขาจะฆ่า” เราร้อง “ไม่ได้หรอก มึงขออะไรกูขอได้ ไอ้ห้า ขอไม่ให้บิณฑบาต ขอ
ได้อะไร” เขาไม่ให้ออกไปถนนเลยไง เขาเอารถสิบล้อชน

แต่เราพูดกับพวกนี้ ตรงนี้แหละ บอกว่ากูไม่เชื่อนะ

“ผู้ใดปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม ธรรมะต้องคุ้มครอง”

กูอยากเห็นพระพุทธเจ้าหลอกกู กูไม่เชื่อ กูไม่เชื่อ กูทำดีจะตาย กูจะตาย กูไม่เชื่อ
ไปอยู่ไหนก็แล้วแต่ เขาจะฆ่าจะแกงนะ กูทำ ปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม ทำความดี
อ้าว ตายก็ตาย กูอยากดูว่าอะไรมันจะตายก่อน

นี่ไง ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีก็เหมือนกัน แล้วมันครบจริงๆ ๗ ปีจริงๆ ๗ ปีพอดีเลย
๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี กูอยากดูว่าพระพุทธเจ้าโกหก แล้วกูทำของกูไป ๗ ปีจริงๆ อย่างนี้
ไง มันถึงเชื่อมั่น นี่ไงที่ว่าเคารพธรรม เชื่อธรรม เชื่อจริงๆ แล้วพิสูจน์มาตลอด พิสูจน์
ตลอด

มันถึงมีจุดยืนใจ หมายถึงว่า ใคร โทษนะ ใครจะจงจุมกกูไม่ได้หรอก ไม่ได้ แต่ที่
หลวงตาพูดถูก ถ้าเอาธรรมะมา ยอม เหตุผล พูดกันด้วยเหตุด้วยผล ฟัง แต่ถ้าจะมาจุม
จุมกนะ ไม่มีสิทธิ์นะ ไม่มีสิทธิ์ แต่ด้วยเหตุผลคุยกันได้ เพราะเหตุผลมันคือธรรม ต้องคุย
กันด้วยเหตุด้วยผล ผิดถูก แล้วต้องยอมรับกัน เป็นบัณฑิตด้วยกัน เป็นสุภาพบุรุษด้วยกัน
ต้องคุยกันด้วยเหตุผล รับฟังเหตุผล เพียงแต่ว่า เหตุผลใครดีใครลึก เหตุผลใครมี
น้ำหนักใจ

แล้วต้องเชื่อสิ ต้องฟังสิ แต่นี่ไม่อย่างนั้นนะ ตั้งธงมาเลย จะเอาอย่างนี้ แล้วจะมา
หักเอา แล้วพอไม่ฟังก็ว่าไม่มีเหตุผล ไอ้เนี่ยตั้งธงมาแล้ว มันไม่ใช่ว่าฟังเหตุผล มันมาขอ
ฟังความเห็นเท่านั้นเอง จบยัง อ้าว ว่าไป

โยม : มีความสับสนในดวงจิตนะคะ

หลวงพ่ : สับสนเรื่องอะไรล่ะ ว่าสิ พุคเลย ไม่ต้องกลัวใคร อ้าว พุคธรรมะต้องไปกลัวใครทำไม พุคเลยไม่ต้องกลัวใครเลย

โยม : คือลูกจะอยู่ทางโลกก็อยู่ไม่ได้ มันจะเกิด มันสุขอยู่นะคะแต่มันก็เกิดทุกข์ แต่พอมายู่ทางธรรม มันก็เหมือนกับว่ามันจะอยู่ไม่ได้อีก มันก็จะเกิด สักพักหนึ่งมันก็จะมาเกิดทุกข์ มันจะเป็นอย่างนี้สลับกันเหมือนกับ สรุปรเราต้องยืนตรงไหนถึงจะดี มันมีความวิตก วิตถุต มันบอกไม่ถูก มันจะเห็น ก็คือ ทางโลก มันก็คือ..

หลวงพ่ : เข้าใจ เข้าใจละ ฟังนะ เข้าใจละ คนเรานี้ะ นี่มันถึงเวลามันเป็นเรื่องของกรรม เราจะยกเรื่องของกรรมก่อนเลย ถ้าเรื่องของกรรมทำมาแล้วนี่ เวลากรรมมันให้ผล มันให้ผลอย่างนี้ เห็นไหม เวลาอยู่ทางโลกก็ทุกข์ อยากจะมาทางธรรม เห็นไหม เพราะเห็นว่าทุกข์ แล้วพอมายู่ทางธรรม ถ้าพูดทางธรรม เราก็พูดถึงหมอเมื่อกี้ให้ฟัง เห็นไหม

หมอเมื่อกี้ก็มีปัญหาอย่างนี้เห็นไหม ก็ตั้งใจ คีติ เพราะแม่เขาพามาหาเอง แม่พามาหา แล้วแม่มารับ เพราะแม่ก็คนรู้จักกัน แม่บอกเรียนปี ๒ ปี ๓ ก็ไม่ยอมละ จะออก จะจะไปปฏิบัติ แม่ขอ อย่างน้อยขอให้จบก่อน ต้องเรียนหมอให้จบก่อน แล้วจบ พอจบเสร็จแล้วทำฎีกาถวายในหลวง เพราะไม่ยอมรับปริญญา เสียเวลา จะบวชเลย จะไปให้ได้ บวชไปปีเดียว วิ่งมาหาเราเลย มาขอสิก เห็นไหม แล้วกีนี อย่างที่พูดเมื่อกี้ อยากจะตอบตรงนี้ไง

พูดเมื่อกี้เห็นไหม บอกว่า ศาสนบุคคล พระนี่ะ ถ้าพระที่ไม่มีคุณธรรม มันเป็นคนบุคคลคนหนึ่ง ก็เหมือนเรานี้แหละ เป็นปุถุชนคนหนึ่ง ห่มผ้าเหลืองเท่านั้น มันก็เห็นแก่ มันก็มีแรงอิจจาริษา มีทุกอย่างพร้อมเหมือนกันละ ฉะนั้นถ้ามีแรงอิจจาริษา แล้วเราไปทำอะไรเกินหน้าเกินตาเขา แล้วเราเป็นผู้บวชใหม่ แล้วเราไปอยู่กับเขาอย่างนั้นนะ เขาก็ตาย เราไปอยู่ที่ไหน เราก็ต้องเข้าสังคมเขา นี่โลกๆ นะ

นี่เห็นไหม พอเขา นี้อยู่กับโลกเขาก็เห็นทุกข์ เขาก็อยากจะมาบวช พอมาบวชแล้วไซ้ไหม เขาก็สึกออกไปอยู่กับโลกอีก แต่อยู่กับโลกนี้ อยู่กับโลกเราถึงบอกเขาไปอย่างนี้ นะ อย่างนี้ อย่างนี้ ธรรมะ นี้ก็เหมือนกัน ในเมื่ออยู่กับโลกมันทุกข์ ไซ้ไหม เราก็รู้

ว่ามันทุกข์ ที่นี้อยู่กับโลกมันทุกข์นะ เราอาศัยเพื่อดำรงชีวิตไว้ แต่เราจะปฏิบัติธรรมของเรา เท่าที่เราจะทำของเราได้

ถ้าเราไปอยู่ในปฏิบัติธรรม ถ้าปฏิบัติธรรมจริงๆ มันมีนะ นี้พูดอย่างนี้ โทษนะ มันก็เกี่ยวกับพวกคาราเห็นไหม สังเกตได้ไหม เวลาพวกคารามันจะมาบวชกันนะ โธษ เห็นทุกข์ เห็นทุกข์ เห็นทุกข์ โธษ บวชนะ บวชไป ๓-๔ ปีนะ ศาสนาบอกว่าให้รับผิดชอบ ศาสนา มันจะสึก มันจะสึก นี่ไง เพราะอะไรรู้ไหม มันจุดยืนใจ จุดยืนของเรา นี่ มันจะยืน ตรงนี้มันจะย้อนกลับไป ถึงบอกว่าให้ปฏิบัติบูชา ให้ปฏิบัติบูชา

นี่มันสับสนใจ สับสนนี่เพราะเราอยากไปจริงๆ นะเราก็เห็นใจ เห็นใจตรงไหนรู้ไหม เห็นใจตรงที่ว่า นี่มันเป็นทาง ๒ แพร่งของเราที่มันวัยรุ่นนี่ไง จะเลือกดำรงชีวิตอย่างไร จะเลือกดำรงชีวิตอย่างไร เราก็คิดอย่างนั้น ตอน นี้วกกลับมาที่เราก่อนนะ เปรียบเทียบ โหษ เป็นวัยรุ่นนี่นะ ในวง เพื่อนๆ นี่มีอิทธิพลกับเพื่อนพอสมควร เพราะว่า เป็นผู้นำนะ เป็นผู้นำมีอิทธิพลพอสมควร

ที่นี้พอจะมาทางนี้นะ เพื่อนๆ ไม่ยอมหรือ เพื่อนๆ นี้ต่อต้านหมดนะ แล้วนี้ เรามีเพื่อนๆ ต่อต้านนะ แล้วเรามีคุณกับเขา เหตุที่จะบวช หลายๆ อย่างมัน ประสาธานะ ตอนที่บวชไม่รู้เรื่อง แต่บวชมาแล้วนี้ ภาวนาแล้วนี้ แล้วมาย้อนดูของตัวเอง มันเป็นคนสมบัติที่เราสร้างมาเอง ถึงคุณสมบัติของมันเองนี้ กรรมมันให้ผลนี้ มันต้องถืบเรามา บวชจนได้ละ ถ้าเราไปอยู่ไหน มันก็ต้องถืบให้เรามาบวชจนได้ ว่าอย่างนั้นเลยนะ เราจะไปอยู่ไหนนะ เหตุที่สุดมันก็ต้องดันเราให้มาบวช

แต่ตอนนั้นที่มันจะบวช มันคิดอย่างนี้ ทั้งๆ ที่ไม่ได้คิดเรื่องนี้มานานะ ก็คิด ก็ใช้ชีวิตแบบคนคิดหนึ่งนี่แหละ แต่พอมาถึงมีปัญหาขึ้นมา ในโลกนี้ อะไรของจริงวะ คำถามที่เกิดขึ้นกับตัวเองคำแรกเลย เราคนจริงนะ ใจเราจริงนะ โลกนี้อะไรของจริง เพื่อนี่รักขนาดนี้ มีปัญหา ดูแลกันขนาดนี้ ถึงเวลานี้มันค่าทุกทีเลย โลกนี้อะไรของจริง อยู่ทางบ้านนี้ อยู่ทางบ้าน นี้มีข้อต่อรองกับในพ่อแม่ ว่าถ้าทำกิจการอย่างนี้ ต้องอย่างนี้ ต้องอย่างนี้ ต้องอย่างนี้ ต้องอย่างนี้

อ้าว ครั้งแล้วก็ผิด ครั้งแล้วก็ เหมือนกับผู้ใหญ่ไม่เชื่อเด็กใจ แล้วเรามาบวชแล้ว เรารู้ว่าทำไมถึงไม่เชื่อเรา ไม่เชื่อเพราะมันไปคบเพื่อนหัวไม้หมด แล้วคนจีน เขากลับ โคนเพื่อนหลอก บวชแล้วนี่กลับไปมองเห็นภาพหมดเลย แต่ตอนนั้นไม่รู้ตัว เอ๊ะ ทำไม

พ่อแม่อะไรก็ไม่ไว้ใจเลยสักอย่างหนึ่ง ทำดี คนดีขนาดนี้ ทั้งๆ ที่เขารู้ เขาก็รักอยู่ เพียงแต่
ว่าเพื่อนรอบข้างนะ มันหัวไม้ทั้งนั้น

นะ ถึงถามว่าโลกนี่คืออะไรของจริงวะ หาไปเถอะ ไม่มีอะไรเลยนะ แต่นี่มันอยู่ที่
ที่บ้านมันเห็นพระเง พระบิณฑบาตผ่านหน้าบ้านไง ตอนเด็กไม่เคยไปวัดนะ ไม่เคยใส่
บาตร ใส่บาตรเฉพาะปีใหม่หนเดียว ไปใส่บาตรกับเพื่อน ปีใหม่นะไปเที่ยวสนุกๆ กันไง
ผู้หญิงผู้ชายก็ไปใส่บาตรกันนะ สวัสดิ์ปีใหม่ เท่านั้นนะ ใส่บาตรเฉพาะปีใหม่เท่านั้นนะ
ปีหนึ่งใส่บาตรหนหนึ่ง

แต่เวลาอยู่บ้านนะ เห็นพระเดินบิณฑบาตนะ เออ หรือนี้ว่าของจริง มันถาม
ตัวเองตลอดนะ มันทำอะไรไปแล้วนี้ แหม มันวุ่นวายไปตลอดเลย ทำอะไรไปแล้ว ไม่มี
ผลตอบกลับมานะ ๕ เปอร์เซ็นต์นะ โลกนี้ หุ่ไป ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ กลับมา ๕ เปอร์เซ็นต์
ไม่มีจริงหรอก

มันก็เลยไปถามตัวเองตลอดว่า โลกนี่อะไรคือของจริงวะ แล้วมันมาเจอพระนี่
พอเจอพระก็เริ่มศึกษา ไปศึกษาหลวงพ่อก่อน ที่แรกอ่านประวัติหลวงพ่อก่อน... อย่างนี้
ทำไม่ได้นะ กูอดตายแน่ๆ เลย บิณฑบาตต้องห่างหมู่บ้านหนึ่งกิโลอย่างนี้ อะไรก็ อื้อ
อย่างนี้กูทำไม่ได้ บิณฑบาตกับเทวดาไป ประวัติหลวงพ่อก่อน...นะ อ่านประวัติหลวงพ่อก่อน..
แล้วกูทำไม่ได้ ไปวัดหลวงพ่อก่อน...หลายรอบนะ สุดท้ายแล้วมาเจอประวัติหลวงปู่มัน

พออ่านประวัติหลวงปู่มันนะ อย่างนี้กูทำได้ อย่างนี้กูทำได้ เลยเริ่มสนใจใจ เริ่ม
สนใจ เริ่มมาค้นคว้า นี้ มันเกี่ยวกับ นี้จุดยืน แล้วมัน ประสาเรานี่ ถ้าเกิดเป็นพระนี่มันค้น
ไม่ได้ เป็นพระค้นไม่ได้นะ พระที่มาบวชกับเรานี่ สึกก็มี บวชก็มีนี่ มันอย่างนี้ พอมันเข้า
ไปหลายๆ ปีเข้า มันก็มีปัญหาทั้งนั้นนะ เพราะจิตใจมันไม่เข้มแข็งใจ แต่ตอนนี้ ๑ เรา
อยู่ในเห็นสภาพ แล้วมันโชคดี โชคดีที่มาบวช เข้ามาในวงจรของครูบาอาจารย์เราไง
เพราะครูบาอาจารย์เราเขาชี้ให้เห็นทุกข์ เห็นโทษใจ มันก็เห็นว่าโลกนี้เป็นทุกข์

ทีนี้โลกนี้เป็นทุกข์นี่ เราก็อาศัยมันอยู่ เห็นไหม คูสิ หลวงตานีอยู่กับโลกใหม่ ก็
โลกนี้แหละ หาเงินอยู่นี่ไม่โลกหรือ ก็โลกทั้งนั้นแหละ แต่อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลกใจ นี่
ถ้าเราจะทำอย่างนี้นะ ว่าอยู่ทางไหนก็ไม่ได้ ก็ต้องปรับตรงนี้ใจ โลกนี้เราต้องอาศัยมัน
อยู่นะ เราต้องมีหน้าที่การงานนะ เราต้องมีอาชีพนะ ถ้าเราแน่จริง อ้าว โคนหัวเลย ทีนี้
โคนหัวเลยนะ มันอยู่ในสังคมไหนละ สังคมไหนละ เขารับผิดชอบเราขนาดไหนละ

นี่เพราะ นี่เรื่องอย่างนี้มันอยู่ในใจเราหมดละ เราถึงที่จะทำบ๊ายบอออกแตกอยู่นี่ นี่เหมือนคนบ้านะ ทำให้คนอื่นทั้งนั้นนะ เพราะมันไปที่อื่นนะ พูดประสาเราเลยไว้ใจใครได้ ไว้ใจใครได้ ถ้าไปที่อื่นนะ ไว้ใจใครได้

โยม : ขอลงหวงพ่อ เมื่อกี้ แล้วไว้ใจไปเพื่ออะไร

หลวงพ่อ : อ้าว ไว้ใจ ไว้ใจก็ปลอดภัยไง ถ้าไว้ใจ ชีวิตเราก็ปลอดภัยสิ เอาชีวิตเราไปผูก ไปแขวนอยู่บนเส้นด้ายหรือ ความปลอดภัย ความทุกอย่างนะ มันก็ปลอดภัยใช่ไหม แค่ความปลอดภัยนะ ยังไม่ได้พูดถึงการวิปัสสนาเลย ไม่ถึงการขึ้นนำเลย แค่ความดูแลความปลอดภัยนี้ เขาดูแลใครบ้าง

โยม : ท่านอาจารย์เรียนถาม อย่างนี้คนเราก็ไม่มีใครรู้ว่าตัวเองจะบวชไปแล้วจะสึก หรือจะอยู่ได้หรือไม่ได้ แล้วจะรู้ได้อย่างไรครับ

หลวงพ่อ : รู้ได้ก็มั่นใจ ถ้ามั่นใจเราอยู่ได้ ต้องทดสอบ ทดสอบ อย่างที่เขาบวชๆ กันมานี้ เห็นไหม ๑ ถ้ามันมีความจริงจัง เห็นไหม ถ้าอย่างเรานี้ พูดถึงถ้ามี ไซ้ มีครูบาอาจารย์ขึ้นนำก็จริงอยู่ แต่ถ้าเราไม่เข้มแข็ง เราทำของเราไม่ได้ จะทำอย่างไรละ แต่ถ้าทำไม่ได้อย่างไรมันก็สร้างบารมี มันประสาเรา มันไม่กลัวเพชรเหมือนเรานะเว้ย ภู่นี้มี ภูไปข้างหน้าอย่างเดียว

แล้ว ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีนี้ หลอกกูให้คูสิ พระพุทธเจ้าหลอก กูอยากดู พระพุทธเจ้าหลอก อัดเข้าไปเลย แล้วเวลามันที่ถอดย่นะ หลวงปู่มั่น ความเพียรนะ มากกว่ามิงร้อยเท่า มิงนะขี้ตืน อ้าว ลูกขึ้นมาสู้กับมันใหม่ เวลามันที่ถอดย่นี่ ยกหลวงปู่มั่นตลอด หลวงปู่มั่นนะไปคูสิ ทุกข์กว่ามิงก็เท่า ไปไหนก็มีแต่คนกลั่นแกล้ง อยู่นี้ไปอยู่ วัดสะตอกสบาย วัดป่าบ้านตาด เปิดทางให้มิงภาวนาเลย ไปอยู่ไหน ครูบาอาจารย์ก็พร้อมเสมอ

ใครเขามาทำทางจงกรมมารอมิ่งนั้นนะ สมัยท่านมีไหมละ นี่ทางจงกรมไว้รอมีงเลยนะ มิงยังไม่เอาอีกหรือ เห็นไหม เวลามันขึ้นนะ มันก็ฮึดๆ เวลาอดอาหารนะ อดอาหารทุกข์มาก จำเเมนเลยนะ อยู่บ้านตาดนะ ได้แจกท้อพีไฟง ท้อพีไฟงนะอมเม็ดหนึ่ง แล้วก็กรอกน้ำเยอะๆ โอ้โฮ มันพิตได้อีก ๒-๓ รอบ หลายๆ ชั่วโมงเลยนะ เวลาได้

แจกท็อฟฟี่ เก็บไว้เลยนะ เอาไว้เวลายันเพ็ลี่ยๆ อมเม็ดหนึ่ง แล้วเอาน้ำกรอกเข้าไป เยอะๆ ชัคเข้าไป ชัคเข้าไป

ต้องทำใจอย่างนี้นะ ไซ้ จะบอกเลยว่าที่มันทุกข์ มันทุกข์นี้ มันอึดอัดอย่างนี้ มันจะ ประสาเราเนี่ย โยมต้องตั้งสตินะ แล้วผ่อนกิเลสมันลง แบบแรงอัดใจ ผ่อนกิเลสมันลง ๕๐-๕๐ ใจ คำว่า ๕๐ นี้ เห็นใหม่ ถ้าเราจำเป็นอยู่กับโลก เราก็จะอยู่กับโลกอย่างนี้ ถ้าเรามีจุดยืนของเราเนะ มีจุดยืนของเรา เราอยู่กับโลกเขา แล้วเราอาศัยโลกเขา เพื่อมีเวลาประพฤติปฏิบัติ แล้วนี่มัน อย่างที่ว่าเวลาบอกว่าในสังคม เหมือนกันนะ

ในครอบครัวนะ พ่อแม่คนไหนเขาเลี้ยงลูกมานี้ เขาจะรู้เลย ลูกคนไหนมีเขาวนั ปัญหา เรามารู้ทีหลังใจ รู้ทีหลังว่านี่ ในบ้านนะ พ่อแม่เขาหวังกับเราไว้มาก เขาจะหวังให้เรานี้ แบบว่าเป็นผู้ที่รับผิดชอบเลย แล้วพอเราบวชนี้ มันคนจริงนะ เขาไม่ให้บวชหรือ พ่อแม่คนไหนจะให้ลูกบวช เรานี้เนะ ทำงานในบ้าน โดยไม่รับอะไรเลย อยู่ในบ้าน อยู่เกือบ ๒ ปีแ่นะ จนไปบวชนี้ พ่อแม่ต้องอนุญาตนะ จนเขา แบบว่าเราทนอยู่อย่างนั้น จนพ่อ จนเตี้ยนะหลุดปากใจ มึงไปไหนก็ไปเถอะ เวลาเขาโมโหใจ

วิ่งไปหาอุปัชฌาย์เลย พ่อแม่อนุญาตแล้ว พอบวชทีเดียวนี่ ไปถามได้ อยู่โพธิาราม เตียนี่ซ็อกเลย ซ็อกเลย ซ็อกไปเลย ส่งโรงพยาบาลชานคามิลโล เราบวชแล้วนะ เขาพยายามจะดึงเรามา ให้มาเยี่ยม เสียใจขนาดนั้นนะ ซ็อกเลยนะ เข้าโรงพยาบาลเลย หมคสติไปเลย เตียนี่ เราถึงบอกว่า โอ้โฮ เขาหวังกับเราไว้อยู่จริงๆ หวังไว้กับเรามาก คนไหนมั่งไม่มีอุปสรรค แต่ขณะที่เรายู่นี้ มันก็น้อยใจใจ ทำอย่างนี้ก็ได้ ทำอย่างนี้ก็ได้ ไม่ได้ บอกเลยนี้ ทำธุรกิจนะ ต้องเป็นอย่างนั้น

เขากลับ กลัวเพื่อนใจ กลัวเพื่อนปอกถอก แล้วมันก็เลี้ยงเพื่อน ดูแลเพื่อน โอ้โฮ มันก็จริงๆ นะ แต่จริงๆ มันก็รู้ รู้ระดับ แหม บอกเลย บอกว่าเราจะเซ็นเช็คเองใจ ไม่ยอม ยังใจก็ไม่ยอม บอกว่าเช็คนี้เราเซ็น เราจะเซ็นเช็ค เวลาเอาของเข้าเราจะเซ็นเช็คเอง ไม่ยอม กลัวเพื่อนเอาไปกินหมด

นี่เห็นใหม่ เราก็มีย่านอุปสรรคมา เห็นใหม่ นี่เราก็มีย่านอุปสรรค เราก็คือผ่อนมัน แล้วเราคิดว่า เราจะไปทางไหน เราก็นี้ ถึงเวลาแล้ว ผลไม้นะถ้ามันสุกงอมนะ มันจะตัวเอง เราดำรงชีวิตอย่างนี้ไป ถึงที่สุดแล้วนี้ ถ้ามันจะไปทางไหนมันไปได้ มันต้องไปได้สิ

แต่ตอนนี้ ถ้ามันยังอย่างนี้อยู่ เราที่ดำรงชีวิตอย่างนี้ อย่างนี้อยู่หมายถึงว่า นี่ไปได้ ๒ ทาง มันอัศจรรย์ใจนี้ เราที่ดำรงชีวิตอย่างนี้

นี่ฟังเทศน์ ฟังธรรม แล้วเอามาใคร่ครวญของเราเอง ถ้าผลไม่มันแก่นะ มันหลุดจากขั้ว มันจะไปทางใดทางหนึ่ง ชัดเจนเลย มันเป็นกรรมนะ มันเป็นกรรมของทุกๆ คนนะ เกิดมานี้ กรรมพาเกิดชาติปีทุกข์ชาติปีทุกข์ชาติการเกิดเป็นความทุกข์อย่างยิ่ง แล้วเราเกิดมาแล้วนี่มันทุกข์จริงๆ นะ มันก็ทุกข์ชัดๆ นี่แหละ เพียงแต่ทุกข์แล้วนี่ เราจะออกทางไหน อย่างที่ว่ามันจะไปทางโลกหรือจะไปทางธรรม

จะตายในสถานะของโลก เราเทศน์ทุกวันตอนเช้า เราพูดอย่างนี้ประจำ เทศน์ตอนเช้าเราพูดอย่างนี้ทุกวัน เห็นไหม ว่าถ้าตายเกิด ตายเกิด กับตายแล้วไม่เกิดนี่ มันจะไปทางไหน จะไปทางไหนกัน ถ้าไปก็ต้องมูมานะ แต่จริงๆ ภาวนาเถอะ มานั่งเถอะ ปวดแน่นอน เวทนาเกิดแน่นอน ทุกข์แน่นอน แต่ทุกข์เพราะพอใจนะ ทุกข์เพื่อจะพ้นทุกข์นะ ไม่ใช่ทุกข์เพื่อจะมากิดๆ ตายๆ อยู่ที่นี่ มาภาวนาเถอะ ทุกข์แน่นอน อดอาหารไม่ทุกข์ก็ไม่มีหรือ อดอาหารนะหิวจ้อๆ เลยละ

เดินนะก้าวขาแทบไม่ออก ทุกข์แน่นอน มาเถอะนำ แต่มันพอใจ มันจะพ้นทุกข์ มันจะไปให้ได้ มันถึงทำ นี่ไง ที่เราบอกว่า อดอาหารเป็นอรรถกถาญาณุโยค ไม่ใช่หรือ อดอาหารเป็นวิธีการ เป็นอุบาย ไม่ใช่อดอาหารเพื่อจะพ้นทุกข์ อดอาหารพ้นทุกข์ไม่ได้หรือ เพราะอะไร เพราะกระเพาะอาหารมันพ้นทุกข์ไม่ได้ เวลาอดอาหาร กระเพาะอาหารนะ มันเป็นหัวใจหรือ อดอาหารกระเพาะอาหารมันก็ไม่ได้กิน ไข้ไหม พอไม่ได้กิน ใจมันก็หิวโหย ไข้ไหม ใจมันก็หาทางออก

อดอาหารเป็นวิธีการ อดอาหารเป็นอุบาย อดอาหารพ้นทุกข์ไม่ได้หรือ แต่เป็นอุบายวิธีการ ที่พระพุทธเจ้าให้คาบไว้ แล้วมีปฏิเสศคาบ โง่ฉิบหาย

โยม : ขอรบกวนเรียนถาม การสร้างตรงนี้ เรื่องเกี่ยวกับตอนที่ ช่วงที่ท่านได้พูดเมื่อสักครู่นี้ แล้วก็ตรงที่จะเอาความอดทนเข้ามา ขอธรรมจากเรื่องความอดทน ที่จะเข้ามาสู่ในตอนช่วงปฏิบัติ

หลวงพ่ : อดทนนี้มันขณะที่มันทำนี่ อดทนนี้ ถ้าเราไม่ปฏิบัติไข้ไหม เราว่าเราอดทนได้ แต่ว่า โอ้โฮ เนี่ย เดี่ยวจะเดินจงกรม ๕ ชั่วโมง พอไปเดินจงกรมนี้ ๒-๓ ชั่วโมงมันก็

จะตายละ อดทนมันต้องอดทนขณะที่เป็นนี้ มันสุดขยด เรายี่เอาคดีนี้มาใช้ละ เราไปอยู่ทางอีสานนะ ไปอยู่ที่ไหนนี้ พยายามจะเข้ากับหมู่คณะ แล้วครูบาอาจารย์จะเห็น จะชอบที่นี้พระมันจะไม่ค่อยเห็นใจ พระมันจะแบบว่า เป็นธรรมดา มันก็ไม่อยากให้เราใครมีความสำคัญมากกว่า

เขาก็เอาเณรมาแกล้ง เวลาจะล้างบาตรนี่นะ เณรมันก็เอาเข้าไปเหยียบไ้อย่างล้างบาตรไว้ คือไม่ให้เราล้างบาตร ไม่ให้เราทำอะไร เราก็อมน้ำไ้วันะ นี้แล้วอาจารย์ก็บอกว่าให้อดทนให้ขันติไ้แล้วเรากั้ใช้ปัญญาของเราะ นี้ปัญญามันเกิดตอนนั้นนะ ปัญญามันเกิดว่า คนที่สำคัญกับเรา คือผู้ที่มีอำนาจดิเตียนเรา ค่าเราได้ เราทนได้ ขันติอย่างหยาบๆ คนที่เสมอกันนี้ ดิเตียนเราได้ ขันติอย่างกลาง ไ้คนที่มันต่ำต้อย เณรนะ มันจะมีอะไรอำนาจเหนือพระ แล้วมันจะมากลั่นแกล้งพระอย่างนั้นไ้ไ้อย่างไร

แต่เรารู้ไ้ว่าพระนี้ มันเอาเณรมา เพื่อเป็น เพื่อให้เรามีเรื่องปัญหากับเณร แล้วมันจะกระเทือนไปถึงอาจารย์ไ้ พออย่างนั้นปั้บ เรากั้ไม่พูด เขาจะทำอย่างนั้น เรากั้หลีกเลี่ยงไปทางอื่น เรากั้หลีกเลี่ยงไปทางอื่น เวลาจะล้างบาตรก็อมน้ำไว้ เขาจะเหยไ้อย่างไร เรากั้อดทนเอา อดทนนะ ไ้โฮ มันแทบระเบิดนะ แต่เวลากลับมาถึงกุฏิ เสีอ เมื่อกั้กะถ้ามีงหุดคณะเรื่องนี้ต้องกระทบครูบาอาจารย์

ครูบาอาจารย์ก็ต้องมาเดือคร้อนเรื่องของมีง มีงทนมาได้นี้ มีงเก่ง นี้ทนมาบ่อยๆ เห็นไหม นี้จะบอกขันติอดทนไ้ อดทนนี้ ถ้าอดทนในเหตุการณ์เฉพาะหน้า ถึงจะเป็นความอดทนที่แท้จริง นี้ก็เหมือนกัน ในวงการปฏิบัติ มันมี ๑๐๘ นะ เรายี่โดนมาประสบการณ์มาเยอะ ถึงได้พูดไ้ที่ว่าใครจะไ้ให้ความปลอดภัยมีง ใครจะจริงใจกับมีง

ถ้าคนเขาหวังผลประโยชน์นะ เขาไม่มีใจกับเอ็งหรืออก เอาพระนี้ไปเป็นฐานเหยียบขึ้นไป แต่มีครูบาอาจารย์เราที่ของจริงนี้แหละ ท่านปกป้องดูแลลูกศิษย์ ฉะนั้นความอดทนนี้ มันก็ต้องอยู่ที่ว่าจ้งหะมันจะขึ้นตรงนั้นไ้ ก็ไ้ว่าถ้าเป็นปัจจุบันนี้มันแก้กันตรงนั้นไ้ มันก็ต่อเนือองไปไ้เรื่อยๆ

ตอนนี้คิดเลย จะ ๕ ชั่วโมง ๑๐ ชั่วโมง อดทนตั้งแต่ตอนนี้ ยังไม่เกิดเลย อดทนไ้ได้ พอเกิดขึ้นมานะ ล้มทุกที ฝึกมันไปเรื่อยๆ ฝึกมันไปเรื่อยๆ มันจะอดทนในขณะนั้น อดทนไ้ อดทนไ้

โยม : แล้วมันผ่านด้วย

หลวงพ่ : ต้องผ่าน

โยม : เป็น เป็น ต้องฝึกบ่อยๆ

หลวงพ่ : ใช่ ต้องฝึก ทุกอย่างเกิดจากการฝึก

โยม : เหนื่อยตกพลัดทุกอย่าง ไร ก็ต้องสู้

หลวงพ่ : สู้สิ ตรงนั้นแหละ มันกำลังจะได้เสีย ขณะที่ใหม่ๆ นี่ยังไม่มียะไรหรอก ขณะที่กำลังเหนื่อยตกพลัด กำลังได้เสีย ถ้าตรงนั้น เว็บ ชนะแล้วนะ หายหมดเลย

โยม : มันไม่มีความสงบขึ้นมาเลยนะคะ ทำอย่างไรก็ไม่เกิด

หลวงพ่ : นี่ พอไม่สงบอย่างนี้ แล้วมันเป็นอย่างนี้ มันรู้เลยว่า แขนงี้มันหลอกโยมได้ เวลาจะสงบขึ้นมา มันก็หลอกอย่างนี้ แล้วก็ไม่เคยชนะมันเลย ก็เลยแพ้มันตลอดไป ถ้าว้นไหนดมันสงบ พับ! เออ มึงก็สงบได้นี้หว่า อย่างที่หลวงตาว่านะ พอหงายหมา หงายหมา พอกิเลสหงายท้อง เอ้อ มึงก็มีท้องให้กูเห็นเหมือนกันนี้หว่า ถ้าว้นไหนดมันชนะขึ้นมาทีเดียวเท่านั้นนะ มันมีโอกาสนะ เอ้อ ไอนี้แพ้มันตลอดนะ หงายให้มันดูทุกที วันไหนเอามันหงายทีเดียว ไอ้ มึงก็มีท้องเหมือนกันนี้หว่า หลวงตาว่านะ

นี่พอพูดอย่างนี้ปั๊บ มันเข้ากัน มันซึ่งนะ แพ้ตลอดเห็นไหม น้ำตาวิ่งมา แพ้ตลอดเลย พอเอาชนะแล้ว เอ้อ เอ้อ มึงก็ล้มเป็นนี้หว่า นี่ก็เหมือนกัน ได้เสีย ได้เสียนี้ แล้วแพ้มันที กิเลสมันมีแค่นี้นะ กิเลสนี้เหนือเรานิดเดียว นิดเดียว แล้วข่มมึงตลอดชีวิต นิดเดียว นิดเดียว แค่นี้แหละ ไม่มากหรอก นิดเดียว นิดเดียว ชนะมึงนิดๆ นะ แต่แพ้มันตาย ถ้าว้นไหนดชนะ เอามันได้ที่หนึ่งนะ เอ้อ มึงก็มีท้องนี้หว่า

โยม : ขออนุญาตเรียนถาม เมื่อคืนนี้ฟังเทศน์ พระอาจารย์เจ้าคะ พอเสร็จแล้วตัวเองก็เกิดทุกขเวทนา ก็นึกถึงความอดทนนะเจ้าคะ โห มันสุดขอดเจ้าคะ ขอพระอาจารย์เอวังอีกสักทีได้ไหมคะ ก็พยายาม อันนี้จะถูกต้องหรือจะอย่างไร ขอท่านได้โปรดแนะนำด้วยเจ้าคะ ก็นึกถึงครูบาอาจารย์ นึกถึงอะไรนี้ มันเหมือนกับส่งจิต ยิ่งคิด

มันยิ่ง มันก็หาความสงบไม่ได้ พอเข้ามาถึงพุทโธ ก็ไม่ลง ไม่ลง พอเข้ามาถึงลมหายใจ ลมหายใจก็ได้คิดหนึ่ง แต่มันเอาไม่อยู่เหมือนกันเจ้าค่ะ

หลวงพ่ : มันเป็นบางคราว บางคราวมันก็สงบง่าย บางคราวมันก็สงบยาก นี่เราเอา ตรงนี้ก่อนนะ มันเป็นบางคราวนะ บางคราวเราทำได้ง่ายๆ บางคราวเราทำได้ยากมาก แล้วที่นี้ไอ้ที่ว่านี้ ขณะที่มันขึ้นมาที่ กิเลสมันได้ช่องแล้ว เหมือนกันนี้ เราเปิดทางน้ำแล้ว พอน้ำมันแตกแล้วนะ มันจะเบิกกว้างไปเรื่อยๆ

นี่ พอบอกเริ่มต้นว่า เมื่อไหร่มันจะจบสักทีนี้ มันไปแล้ว เปิดทางน้ำมาอย่างนี้ แล้ว น้ำปามันแตกแล้วนะ พอน้ำปามันแตกนะ โอ๊ย อาจารย์องค์นั้น อาจารย์องค์นี้ ปิด ไม่อยู่หรือก น้ำมันแตกแล้ว กราบพุทโธเลยล่ะ

โยม : เอาไม่อยู่ มันต้องเริ่มตั้งแต่ตอนแรก

หลวงพ่ : ไซ้

โยม : ไม่ให้มัน ไม่ให้มันออกไปข้างนอก

หลวงพ่ : ไซ้ เราเคยเป็น เมื่อก่อนนะนั่งภาวนานี้ละ ๗-๘ ชั่วโมงนี่ ยี้มๆ เลย ง่ายๆ แล้วบางวันมันผลอใจ ของหมูๆ ก็นั่งไปเรื่อยๆ อย่างนี้ บางวันมันผลอจริงๆ นะ แล้วพอ เวทนามันมานะ โอ้โฮ เอาไม่ทันเลย แต่นิสัยเราแปลกนะ ถ้านั่งอย่างนี้แล้ว ต้องอยู่อย่างนี้ตลอด ถ้าพับเพียบต้องพับเพียบ ไม่ขยับเลย จะกี่ชั่วโมง มึงจะปวดขนาดไหน เอา เอา กัน แต่วันนี้นะ แหม ภูเกือบตาย

แต่ถ้าวันไหนกำหนดพุทโธตั้งสติดีๆ นะ เอาเราไม่ได้หรือก มาไม่ได้ แต่บางวัน ผลอ เพราะคำว่าผลอ มันชะล่าใจไป แล้วของอยู่กับมือ ของทำอยู่ทุกวันนะ บางทีก็นั่งเลย วันนี้อย่าง อ้าว พอมันมาทีหนึ่งนะ บ๊ะ เอาเรื่องเว้ย เป็น เป็น เป็นทั้งนั้นนะ แต่ถ้า พุดถึง พออย่างนี้ปั๊บนะ ก็เซ็ดคนะ ต่อไปตั้งสติก่อนเลย พุทโธนะ ไม่มีทางได้กิน ภูไปได้สบาย แต่บางทีมันชะล่าใจไป

โยม : ถ้าอย่างนั้นการที่ การที่เรา พอนั่งไป เราไปอาราธนาหลวงพ่ช่วยด้วย อะไรนี้ ไม่ถูกต้อง

หลวงปู่ : อ้อนวอนเอาอย่างนี้ ไม่มีหอรก ไม่มี การปฏิบัติไม่มี ไม่มีใครสอน
กรรมฐานไม่เคยมีขอ ถ้าขอนี้ไม่ใช่กรรมฐานแล้ว ให้อันนั้นเจ้าแล้ว ปฏิบัติแล้วไปขอเจ้า
มันจะได้ยังไงล่ะ ไม่มี เอ้อ เอวังเนอะ เอาละ เอวัง